

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 26

София, понеделникъ, 26 декемврий

1932 г.

29. заседание

Петъкъ, 23 декемврий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 и 55 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	637	2) за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ. (Първо четене — продължение разискванията) . . .	637
Заявление отъ народния представител Н. Дойчиновъ, съ което съобщава, че напуска работническата парламентарна група и минава къмъ Българския земеделски народенъ съюзъ, съ секретаръ Георги Марковъ, като образува и парламентарна група на сѣщия съюзъ. (Съобщение) . . .	637	Случка. Съобщение (устно) отъ народния представител А. Аврамовъ, че народниятъ представител И. Русевъ е разписалъ въ присѣдствената книга за днешното заседание народния представител Х. Калфовъ и обяснения отъ последния по случая . . .	644, 646
Законопроекти:		Дневенъ редъ за следващото заседание. . .	659
1) за облекчение на общинитѣ. (Съобщение) . .	637		

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъдствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Атанасовъ Русенъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Асенъ, Буковъ Асенъ, Бурилковъ д-ръ Димо, Влаховъ Димитъръ, Гавриловъ Никола, Георгиевъ Павелъ, Деневъ Андрей Пеневъ, Димитровъ д-ръ Георги, Димчевъ Василь, Дичевъ Петко, Ивановъ Запрянь, Игнатовъ Тодоръ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Йонетовъ Георги, Йотовъ Никола, Казанаклиевъ Георги, Коевски Василь, Кръстевъ Гето, Кършовски Крумъ, Лоловъ Господинъ, Мечкарски Тончо, Молловъ Янаки, Неновъ Атанасъ, Николовъ Лазаръ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Поповъ Стоянъ, Радевъ Георги, Русиновъ Костадинъ, Стайновъ Петко, Станевъ Митю, Ташевъ Димо, Томчевъ Ангелъ, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Франгя д-ръ Александъръ и Христовъ Димитъръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Тодоръ Савовъ — 1 день;
На г. Тончо Мечкарски — 1 день;
На г. Василь Димчевъ — 1 день;
На г. Тодоръ Бончевъ — 1 день и
На г. Христо Родевъ — 3 дни.

Постѣпило е заявление отъ народния представител Г. Никола Дойчиновъ, съ което съобщава следното: (Чете) „Господинъ председателю! Избранъ за народенъ представител отъ листата на Трудовия блокъ (работническата листа) заявявамъ, че напускамъ работническата парламентарна група и минавамъ къмъ Българския земеделски народенъ съюзъ, чийто секретаръ е Георги Марковъ, като образувамъ и парламентарна група на сѣщия съюзъ“.

С. Димитровъ (раб): Тамъ е мѣстото на ренегатитѣ. Това е мърда.

Нѣкой отъ мнозинството: Какво стана съ Трудовия блокъ?

Председателстващъ Н. Захариевъ: Постѣпилъ е отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве законопроектъ за облекчение на общинитѣ (Вж. прил. Т. I, № 20)

Законопроектътъ ще се раздаде на г. г. народнитѣ представители и ще се постави на дневенъ редъ.

С. Ивановъ (раб): Г. председателю! Нашиятъ другаръ Христо Трайковъ е отправилъ молба до председателството по поводъ заплащането на неговитѣ дневни пари за времето, презъ което е билъ въ затвора. Известно е, че той е оправданъ и следва да му се заплатятъ дневнитѣ. Бюрото занимавало ли се е съ този въпросъ?

Председателстващъ Н. Захариевъ: Въпросътъ е поставенъ въ точка 8 отъ дневния редъ.

С. Ивановъ (раб): Поставенъ е въ точка 8, но въпросътъ е ясенъ. Нашиятъ другаръ трѣбва да яде, а нѣма други доходи. Два месеца не е вземалъ пари.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Въпросътъ ще се разгледа.

Пристѣпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представител г. Стефанъ Петковъ.

С. Петковъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Когато се третира въпросътъ за данъчната система, за нейното реформиране, трѣбва да се иматъ предъ видъ изследванията, базирани на опита, на наблюденията, правени отъ властитѣ, които прилагатъ въ разнитѣ страни

данъчните закони. Но все пакъ дефектитъ мѣчно се изправятъ, защото наблюденията се правятъ върху много обширни обекти. Затова и този законопроектъ, който ни се предлага, споредъ мене, има голѣми недостатѣци, но имамъ надеждата, че въ комисията, съ съгласието на г. министра и съ съгласието на членоветъ, които участвуватъ въ тази комисия, тѣ ще бѣдатъ коригирани. Тѣзи недостатѣци, споредъ мене, сѣ много голѣми и азъ считамъ, макаръ че въпроситъ отъ дълго време се проучватъ отъ Министерството на финанситъ и отъ дълго време нашето обществено мнение има оформено гледище върху тѣхъ, като-че-ли тѣзи недостатѣци не сѣ взети подъ внимание и не е намѣренъ начинъ да бѣдатъ коригирани. Азъ намирамъ, че най-важнитъ принципи за установяване на една сполучлива данъчна система въ този законопроектъ сѣ пренебрегнати. Не само защото фискалността, както забеляза и г. Ляпчевъ въ по-миналото заседание, е засилена, но и защото се е преминало къмъ една нова система, стара, ретроградна, която е могла да съществува преди 30—40 години. И ние вмѣсто, като единъ демократически народъ, който държи смѣтка за новитъ нужди на народа, да вървимъ напредъ, къмъ подобрене, сме се върнали 30 години назадъ.

Елементаренъ принципъ на една разумна данъчна система е, всѣки да плаща данѣкъ съобразно своитъ сили. Това е едно отъ първитъ условия, за което настоящиятъ законопроектъ не е държалъ смѣтка. Законопроектътъ взема за начало, че покупателната стойностъ на лева се е увеличила на вътрешния пазаръ и, съобразно това увеличение на тази покупателна сила на лева, понижава екзистенцъ-минимума за общия доходъ отъ 100.000 л. на 80.000 л. Говоря не за първия екзистенцъ-минимумъ, който се освобождава, но за този, който не се облага съ данѣкъ върху общия доходъ. Това съображение на законопроекта е право, обаче това положение, че покупателната сила на лева на вътрешния пазаръ е увеличена, не е прокарано до край въ всичкитъ постановления на законопроекта. Тѣй, напр., отде-накъде може да се смѣта, че щомъ покупателната сила на лева на вътрешния пазаръ е увеличена, ще трѣбва да се увеличава и данѣкътъ на дребнитъ съществуващия отъ 100 л. на 200 л., сир. на 400 л. съ връхнинитъ.

И. Василевъ (д): Че нѣма връхнини.

С. Петковъ (нац. л): Изслушайте мисълъта ми. Какво искате да кажете?

И. Василевъ (д): Че нѣма връхнини.

С. Петковъ (нац. л): Азъ Ви говоря за миналото. А сега данѣкътъ отъ 100 л. се увеличава на 200 л.

Министъръ С. Стефановъ: Ставатъ 210 л.

С. Петковъ (нац. л): Ставатъ 210 л. Но ако вие вземете таблицата . . . (Възражения отъ мнозинството)

Защо бързате, защо не ме оставите да изкажа мисълъта си? Не е въпросъ за увеличаване на данѣка отъ 100 на 200 л. Ако вземете таблицата, ще видите — азъ щѣхъ после да приказвамъ по нея, но понеже вие прибързвате, искамъ веднага да ви я цитирамъ, за да видите несъобразноститъ — че когато едно стопанство има доходъ 20.500 л., данѣкътъ му е 200 л., но щомъ този доходъ стигне 22—23 хиляди лева, веднага данѣкътъ се качва на 400 л. и т. н. и т. н. — една прогресия, каквато никѣде не съществува. И щомъ като се позоваваме на покупателната стойностъ на лева на вътрешния пазаръ, ще трѣбва да я имаме предъ видъ, не само когато се печелятъ паритъ, но и тогава, когато ще се плаща на държавата, защото човѣкъ еднакво мѣчно ги печели и еднакво мѣчно ги дава. Следователно, когато държавата ще получава тѣзи пари, данѣцитъ, ще трѣбва да държи смѣтка, че покупателната сила на лева е увеличена, а не само да има това съображение по отношение печеленото на паритъ, по отношение доходитъ.

А. Нейчевъ (д): Мислите ли, че покупателната сила на лева е по-голѣма?

С. Петковъ (нац. л): И на това ще дойда. Азъ мисля, че покупателната сила на лева е по-голѣма, но не за всички предприятия, не за всички области на стопанската дейностъ. Тѣй, напр., вземете лихвения процентъ — той не е намаленъ; вземете задълженията на хората — тѣ още не сѣ уредени, не сѣ намалени. Покупателната сила на лева на вътрешния па-

заръ е увеличена въ нѣкои области. По отношение превознитъ разноски, по отношение стойността на предметитъ отъ нашата паразитна индустрия, на картелитъ, ще видите, че по отношение на тѣзи предмети на тѣзи области, на тази стопанска дейностъ, покупателната сила на лева не е увеличена; тамъ до известна степенъ равномерността е запазена. А покупателната сила на лева, г. г. народни представители, се е увеличила по отношение на всички земледѣлски произведения, на всички движими и недвижими имоти, като изключимъ до известна степенъ София, която прави една дерогация отъ това правило. Съ това отговарямъ на г. Адамъ Нейчевъ.

Вие ще намѣрите, г. г. народни представители, че процентътъ на данѣка върху общия доходъ, който бѣше 4—5%, сега се увеличава на 8—9—10%.

И. Куртевъ (нац. л): 12%.

С. Петковъ (нац. л): Азъ смѣтамъ, че единъ народъ, който е тѣй много изстрадалъ, въ единъ моментъ като настоящия, когато дребнитъ съществуващия нѣматъ 2 л. да си купятъ газъ и солъ, ако ние, които ужъ сме Народенъ блокъ, приемемъ тѣзи положения на увеличение данѣцитъ, този народъ ще таксува правителството като ретроградно и насъ, депутатитъ, като реакционери, които сме го излъгали и, вмѣсто да му намалимъ данѣцитъ, ние ги увеличаваме. Въ законопроекта не трѣбва да има такива нелогичности, като се говори за увеличение на покупателната сила на лева, този мотивъ трѣбва да бѣде прокаранъ не до срѣдата, а до своя край. А това изисква, като се намалява облагаемиятъ доходъ отъ 100 хиляди на 80 хиляди лева, да не се увеличава данѣкътъ отъ 4—5% на 8—9—10 и 12% — значи, двойно.

Г. г. народни представители! Вземете сега таблицата. Тя е толкова несъобразна и несправедлива и не въ духа на новото време, че . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Новото време иска пари.

С. Петковъ (нац. л): Ще ви кажа отъ где ще вземемъ тия пари. Нѣма да покровителствуваме индустрията, ще жертвуваме паразитната индустрия, картелитъ, за да можемъ да сключимъ търговски договори и да постѣпимъ косвени данѣци.

Нѣкой отъ мнозинството: Кажете това на г. Петровъ.

С. Петковъ (нац. л): За паразитната индустрия говоря.

А. Нейчевъ (д): Тя не съществува. Съ частичнитъ измѣнения на законитъ, направени отъ г. Стефановъ, тази цель, за която вие говорите, е постигната.

С. Петковъ (нац. л): Ще ви докажа, че нищо не е постигнато. Напротивъ, тъпчемъ на едно мѣсто. Нашата данъчна система и вносната митна тарифа сѣ на това положение, въ което я заварихме отъ времето на Сговора. Абсолютно нищо не сме направили. Ние можемъ да се лъжемъ, че сме направили нѣщо, но народътъ знае, че нищо не сме направили.

Д. Ачковъ (нез): Едно великолепно самопризнание, което не говори много добре за васъ!

И. Драгойски (д): (Къмъ С. Петковъ) Познавате ли нѣкой правителственъ депутатъ, който да е ходилъ между населението да казва, че ще рѣже банкнотитъ на две?

С. Петковъ (нац. л): Да, азъ го казвамъ.

И. Драгойски (д): По този начинъ развращавате народа.

С. Петковъ (нац. л): Дали го развращавамъ или казвамъ истината, това другъ пътъ съмъ ви го доказвалъ. Че по този начинъ, съ подбиване цената на лева, може да се дойде до едно съответствие между ценитъ на предметитъ и доходитъ — това го поддържамъ не само азъ, а го поддържатъ голѣми професори, които насъ всички могатъ да турятъ въ джоба си.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ въ тѣхния джобъ не влизамъ.

С. Петковъ (нац. л): Вие може да не влизате, но азъ влизамъ. Народитъ ще дойдатъ до тамъ, защото никакъвъ

друг изход нѣма. Днешната буржоазна система, днешният буржоазен строй или ще рухне, или ще трѣбва да го спасимъ по начина, който посочватъ голѣмитѣ теоритици.

С. Тошевъ (раб): Нѣма спасение за умрѣлитѣ! (Възречения отъ мнозинството)

С. Петковъ (нац. л): Азъ на свой редъ ще разгледамъ тия въпроси, ако остане време. Не ме отвлочайте, защото не ще придобиемъ нищо. Моля да имате търпение да ме изслушате.

Д. Ачковъ (нез): Фактътъ, че Ви прекъсватъ, показва, че внимаватъ.

С. Петковъ (нац. л): Г. г. народни представители! Азъ оставамъ съ впечатлението, че никъде не се гледа тъй пренебрежително на данъкоплатеца, както въ България, не само презъ сговористко време, не само въ сегашно време, но и въ миналитѣ времена. И като-че-ли нашето данъчно законодателство — не искамъ да кажа, че то се прави умишлено — е нагледно не толкова да се събиратъ приходи за държавата, не толкова да се събиратъ срѣдства за фиска, но като-че-ли то се нагажда така, за да се злоупотребява гражданитѣ, да се тормозятъ, да се убиватъ тѣхнитѣ инициативи и да останатъ тѣ съ впечатлението, че не сѫ граждани на тази държава, а като-че-ли сѫ роби въ една завоювана страна. Това е едно данъчно законодателство на произволи, където фискалната администрация — корумпирана и невежа, трѣбва да го признаемъ — често пъти нагажда облаганитѣ не съобразно съ податнитѣ сили на данъкоплатцитѣ, а съобразно съ своитѣ капризи, произволно, по партизански подбуди, поради подкупничество или отъ отмъщение. (Възречения отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

И. Драгойски (д): Недейте обобщава. Недейте говори, че данъчната администрация е подкупническа.

С. Мошановъ (д. сг): Не само за надзирателитѣ на заговоритѣ да се говори това.

С. Петковъ (нац. л): Азъ не ви говоря за финансовата администрация на Сговора или за тази на Народния блокъ. Азъ смѣтамъ, че отъ много години въ България имаме една финансова администрация, която не е на своята висота. Защо да говоримъ обратното, защо да премѣлчаваме фактитѣ?

И. Драгойски (д): Не може да се обижда така.

С. Петковъ (нац. л): Вие трѣбва да разберете едно — че има данъчна администрация, която нито е ваша, нито е сговористка, която е неутрална и която продължава да си стои при всички режими. Нѣма защо да се обиждате, г. Драгойски! Азъ не говоря за вашитѣ хора, за демократитѣ, които сѫ тамъ. Разберете мисълта ми. Азъ не правя партизанство. Въ данъчната администрация може да има националлиберали, може да има сговористи, може да има земледѣлци — то е друго. Азъ казвамъ, че тя не е на висотата на своето положение. И затова азъ считамъ, че българскиятъ народъ — каквото щемъ да приказваме, трѣбва да бъдемъ справедливи — се отнася съ недовѣрие къмъ тая администрация и я отрича, защото тя много често го тормози, много често изкориства положението си и го кара да взема отрицателно становище не само противъ дадена партия, която управлява, но и противъ държавния строй.

А. Нейчевъ (д): Невежество е това по-скоро.

С. Петковъ (нац. л): Разберете, азъ не говоря за вашитѣ хора.

Министъръ С. Стефановъ: (Къмъ А. Нейчевъ) Моля Ви се, недейте прекъсва оратора, защото азъ искамъ да го слушамъ, а така не мога да чуя какво казва.

С. Петковъ (нац. л): Азъ бихъ желалъ да ми кажете вие, отъ цѣлата тая данъчна администрация, която имате, колко души сполучихте да смѣните, за да се опровергае сами, да разберете, че азъ не говоря за вашитѣ хора, а говоря изобщо за финансовата администрация?

И. Василевъ (д): Ако почнемъ да смѣняваме финансовата администрация, ще ни направите интерпелация.

С. Петковъ (нац. л): Каква интерпелация? (Шумъ)

Министъръ С. Стефановъ: Моля ви оставете оратора да говори! Азъ искамъ да го слушамъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да, недейте прекъсва. Оставете оратора да говори. На какво прилича това!

С. Петковъ (нац. л): Азъ не искамъ да ставамъ несериозенъ и да правя интерпелации, защото нѣкой стражаръ или агентъ нарушилъ служебнитѣ си длѣжности и да държа отговоренъ за това министъра. Толкова несериозенъ като г. Думановъ азъ не искамъ да бъда и да ви правя удоволствието да си чините сеиръ като вчера.

И. Василевъ (д): Вие го правите тукъ.

С. Петковъ (нац. л): Не азъ, а г. Думановъ го направи.

Д. Ачковъ (нез): Направихте Думановъ историческа личностъ.

С. Петковъ (нац. л): Но понеже, г-да, приказваме за произволитѣ на финансовата администрация, ще трѣбва да се съгласите, че ако искаме да намалимъ тѣзи нейни произволи, ще трѣбва да намѣримъ една процедура, която ще гарантира гражданството, че то ще бъде обложено действително съобразно податнитѣ му сили и съобразно неговитѣ доходи. Ние не можемъ да увеличаваме дискреционната властъ на агенти и на данъчни органи, а трѣбва да я намалимъ. Обаче въ цѣлия законопроектъ е прокарано като една червена нишка противното — засилването на тая властъ. Това не може да бъде. Вие не бива да оставяте единъ агентъ да събира сведенията за доходитѣ на данъкоплатцитѣ въ дадено мѣсто и само възъ основа на тѣзи сведения да ставатъ облаганитѣ, защото, макаръ че този агентъ може да има съдействието на единъ човѣкъ отъ съсловието, все пакъ този агентъ е българинъ, работи на българска почва. Вънъ отъ това, той може да бъде и партизанинъ, може да бъде корумпиранъ, може да бъде невежа. На такъвъ човѣкъ вие не можете да оставите да опредѣля данъка на срѣднитѣ съществуваня и да бъдатъ тормозени тѣзи междинни съсловия, на които се крепи днесъ нашата държава. Държавата не се крепи нито на работническото, което е малко по брой въ страната, нито на едритѣ — богатитѣ съсловия у насъ, а се крепи на междиннитѣ съсловия. Искате ли вие унищожението на тия съсловия и да ги озлобимъ срещу държавата?

И. Василевъ (д): Ние не сме съсловна партия.

С. Петковъ (нац. л): Вие не сте съсловна партия, но и вашата партия се рекрутира отъ дребни съществуваня, на които вие трѣбва да служите — още повече, че тѣ не сѫ само ваши, а сѫ подпората на днешния общественъ строй.

И. Драгойски (д): Тѣ сѫ на българската държава.

С. Петковъ (нац. л): Да, разбира се, на българската държава; и тя трѣбва да ги подпомага.

Х. Мирски (и): Ако по този начинъ, който се предлага, нѣма да се постигнатъ резултати, кажете, по кой начинъ трѣбва да стане това?

С. Петковъ (нац. л): Ше ви кажа, ще развия мисълта си. Моля ви, само недейте ме прекъсва. Убеденъ съмъ, че тая система е дефектна и азъ искамъ да ви кажа какъ можемъ да я изправимъ, безъ да се счита това нито за министъра, нито за насъ — стига да можемъ да постигнемъ по-добри резултати — за блясъкъ, за понижение на престижъ, за накръняване амбиции и достоинства.

Така схващамъ азъ своето назначение и стоене тукъ, въ Парламента. И затова азъ смѣтамъ, че по-добре щѣше да бъде, ако този законопроектъ, преди да бъде внесенъ въ Парламента, бѣше разгледанъ отъ болшинството или отъ една специална комисия, материята да бѣше проучена отъ тая комисия и възъ основа на тѣзи проучения да се изработѣха основнитѣ положения, които трѣбва да легнатъ въ законопроекта. Така приготвенъ законопроектътъ, нѣмаше да предизвика тия дебати, които сега ставатъ, и по-лесно щѣше да се постигне целта, която преследваме.

Но, г-да, касае се за възможните произволи, които могат да станат при облагането. Вие считате ли, че въ една правова държава, която води вече 50-годишно самостоятелно съществуване — когато контролните комисии въ другите държави не съществуват като специална комисия, но като един съд, който е прикрепен към окръжните съдилища, пред който данъчното облагане се разглежда по същество, където се представяват всички доказателствени срѣдства — вие считате ли, казвамъ, че въ България, след като ние се сдобихме съ това ценно начало, да имаме един член съдия, който да председателствува тия контролни комисии, сега можем да преминем към мировите съдии, които трѣбвало да участвуват въ тия контролни комисии, и въ случай че съдитѣ отсъствуват, тия комисии да се председателствуват отъ данъчния началникъ, безъ участието на съдии?

Това е унищожение на едно придобитие, това ще ни върне 30 години назадъ. Данъчниятъ началникъ въ всѣки случай ще има стремежа да покровителствува данъчния агентъ, който определя първоначалния данъкъ, защото му е чиновникъ, защото въ края на краищата агентътъ действа отъ името на данъчния началникъ. Какъ вие ще оставите сега този данъчен началникъ да председателствува втората комисия и вие мислите ли, че въ тая втора комисия, която събира доказателства, която си служи само съ писмени доказателства и съ вещи лица, данъчниятъ началникъ ще може да ви реши правилно въпроса и да контролира правилно своите първоначални действия?

Защо най-после вие смѣтате, че не може да се върви по други пътища, които да не намалятъ вече придобити права на данъкоплатците, за да има по-голяма гаранция, че нѣма да ставатъ произволи? Защо ние да не минемъ къмъ едно по-добро начало, къмъ една по-голяма гаранция, като препратимъ всички тия дѣла, които досега се гледаха отъ контролната комисия, да отиватъ въ съдилищата и да направимъ, ако искате, тамъ единъ съдъ съ съставъ двама съдии и данъчния началникъ? Тогава и работата ще се извършва по единъ по-безупрѣченъ начинъ, защото, ще се повѣрватъ тамъ външните признаци, въз основа на които законопроектътъ иска да ставатъ облаганята. Азъ ви питамъ, това наименование „външни признаци“ не ви ли се вижда много широко, не открива ли то вратитъ на произвола? То е тъй широко, че не означава въ същностъ абсолютно нищо, защото, споредъ менъ, за агента може да важи единъ външенъ признакъ, привиденъ, който може да отегчи несправедливо положението на данъкоплатеца, когато зарадъ други ще важатъ съвършено други признаци.

Това е една терминология тъй широка, означава и всичко, и нищо. А щомъ сж отворени тъй широко вратитъ на произвола, отъ това не може да произлезе нищо добро. Не знаете ли, че на българина, като му дадете власт и го оставите той да действа, безъ да има закони и рамки точно определѣни, когато той не чувствува отговорностъ, особено когато нѣма чувство за такава, той много често може да прескочи прага и да се спусне по наклонната плоскост на произвола? А това не бива да става, още повече че ние имаме всичката възможностъ тукъ да се предпазимъ отъ такива произволи, да предпазимъ народа отъ користта на администрацията, да се предпазимъ отъ незнанието, отъ неграмотността и неморалността на известни данъчни агенти и пр. Защо ние да не вземемъ всички мѣрки да охранимъ и насъ, и данъкоплатците, и цялото българско гражданство по села и градове, и то да ни благодарятъ за това, че сме го гарантирали въ това отношение, че то ще има справедливи данъци, и да има съзнанието, че трѣбва да ги плати, защото тѣ сж справедливо определени? Ако днесъ — и това е единъ отъ принципите, скицирани отъ Адамъ Смитъ — хората отбѣгватъ да си плащатъ данъците, хората укриватъ при декларирането своите данъци и често пѣти се правятъ несъстоятелни, когато трѣбва да ги платятъ, то е затуй, защото чувствуватъ, че данъците не сж справедливи. Е, дайте тогава да установимъ единъ начинъ, една процедура, която да накара хората да се убедятъ, че определениятъ имъ данъкъ, минавалъ презъ единъ съдъ, който не е подъ сѣнката на никакво подозрение, гдето користолюбие, опушението или произволитъ сж изключени и гдето се действува съобразно законитъ и по съвѣсть, ще бжде справедливъ! Защо вие не искате да се уредятъ такива съдилища за контролиране на определѣните данъци, гдето данъкоплатците ще получатъ по-голяма гаранция? И защо ще предоставятъ правото на данъчния началникъ, той да определя, като втора инстанция, данъците на данъкоплатците въ държавата?

Азъ не мога да разбера защо г. министърътъ, който заедно съ насъ се е борилъ до 21 юний м. г. и който

има задължението повече отъ насъ — защото ние сме депутати, а той е министър на Народния блокъ — защо той иска да мине като реакционеръ предъ българския народъ? Защо не иска да гарантира на българския народъ да нѣма вече произволи, да нѣма вече користолюбие, безобразие и своеволие при облаганята имъ? Азъ го моля той да се съгласи съ това. Този апелъ азъ не го правя отъ партизанщина, а тоя апелъ изхожда отъ дълбочината на моята съвѣсть. Тоя апелъ е единъ зовъ на моята съвѣсть, защото азъ съмъ убеденъ, че иначе узаконяваме неправдата, безчестието и българскиятъ народъ ще бжде крайно недоволенъ. Тая система ще бжде съпроводена съ отрицателни резултати и ще ни провали предъ българския народъ.

Сега остава да разгледаме втория принципъ, споредъ който данъцитъ трѣбва да бждатъ събирани навреме и по начинъ най-сгоденъ за данъкоплатците. Е добре, при тази система, която се въвежда за дребните съществувания, за занаятчиите и за дребните търговци, вие мислите ли, че е държано смѣтка за този принципъ? Споредъ законопроекта този, който ще иска да упражнява единъ занаятъ, който е упражнявалъ досега такъвъ или ще почне да го упражнява, ще трѣбва да подаде декларация — не е важно дали ще се нарича декларация или заявление — и възъ снова на тая декларация той ще бжде обложенъ въ тритѣ следващи месеци съ патентъ. Но вие знаете, че не въ всѣко време хората иматъ пари. Който става занаятчия и поиска да се сдобие съ патентъ, може да не намѣри пари да си плати данъка. Не е въпросъ за 200 л., но има хора които не само 200 л. нѣматъ, но които и 2 л. нѣматъ. Но вие имате една скала, една стълбица, която стига до 1700 л. Е добре, ако на тѣзи хора, които сж основата на нашето общество, които ние не искаме да ги пролетаризираме, които нѣмаме интересъ да ги обладае духътъ на бунта, духътъ на разложението, и да ги хвърляме въ лагера на комунистите, за да се увеличава възната на отрицанието; ако на тѣзи хора, казвамъ, когато искатъ да упражняватъ своето занятие, за да си изкарватъ прехраната и поискатъ да си извадятъ патенти, а нѣматъ пари, вие, съобразно съ закона, ще трѣбва да закриете тѣхните заведения — мислите ли, че съ това ние услужваме на днешния строй и ги привързваме къмъ днешната държава? Щомъ тѣ не могатъ да изпълнятъ задълженията по закона, тѣхното занятие и тѣхниятъ поминъкъ ще бждатъ разрушени, а тогава не само държавата нѣма да получи данъка, съ който ги е обложила, но тия хора ще станатъ бунтари, ще станатъ противници на днешната обществена система.

Тѣй че и този принципъ, който е установенъ отъ Адамъ Смитъ и е възприетъ отъ всички голѣми теоретици, които сж се занимавали съ финансии и икономика — че законътъ трѣбва да облага хората, но трѣбва да има предъ видъ събирането да става по начинъ и въ време най-сгодно за данъкоплатците — тоя принципъ не е легналъ въ законопроекта.

Ето защо азъ смѣтамъ, че и въ тази му частъ предложениятъ ни законопроектъ ще трѣбва да бжде измѣненъ. Азъ не го отхвърлямъ, азъ ще го гласувамъ, но ще го гласувамъ съ надеждата, че въ комисията той ще бжде коренно поправенъ, защото ако не го поправимъ — помнете ми думите, тѣ ще бждатъ записани въ дневниците — ние и вие ще бждемъ жестоко критикувани и законътъ никакви резултати нѣма да даде.

По-нататъкъ, г-да, тази патентна система ужъ преследва целта да се съкрати процедурата по облагането, предоставяйки по-голяма дискреционностъ на фискалната властъ. Тая система, обаче, трѣбва да се подчертае, не съкращава процедурата, защото пакъ се подава заявление, защото пакъ ще има изследвания отъ агента, пакъ ще има съвѣщание между агента, отъ една страна, и представителя на съсловието, отъ друга, защото пакъ, когато ще има контрадикция, противоречие, агентътъ ще се срещне съ данъкоплатеца и въ края на краищата ще дойде облагането. Вие виждате, следователно, че процедурата, която се следва при днешната, декларационната система, тая, която е възприета въ най-новитѣ законодѣлства и която имаме засега отчасти и ние у насъ, при това облагане на приходите, която сега се изоставя въ известна частъ, за да се повърнемъ къмъ онази, която е била на мода преди 30 години, ...

Нѣкой отъ демокритѣ: Каквато е въ Русия.

С. Петковъ (нац. л.): Моля, моля, тя може да съществува въ Русия, но ние отъ Русия теркъ нѣма да взимаме.

маме. — ... съ почти нищо не се измѣня, за да се премахне мудноста въ нея. Онова, което се преследва — да се съкрати процедурата, да се добие по-голяма експедитивност, за да може по-скоро да бждатъ събираеми данъцитѣ, всѣки да знае своя данѣкъ — по тая система нѣма да се постигне. По тази система, споредъ моето дълбоко убеждение, се преследва не целта да се съкрати процедурата — защото тя не се съкращава — но се цели да могатъ да постѣпятъ повече приходи въ държавното съкровище, като се смѣта, че тия занаятчи, които сж около 300.000 души въ България — извънъ дребнитѣ търговци, изчисление за броя на които не съмъ правилъ, но и тѣ не сж малко — че тѣзи хора, като трѣбва да си вадятъ патенти и да плащатъ данѣка си, ще увеличатъ постѣпленията въ държавнитѣ каси. Но понеже хората сега нѣматъ пари и понеже при тая система е необходимо да си платишъ патента и данѣка занятие и другитѣ данѣци не само за текущата година, но и за миналитѣ години, азъ смѣтамъ, че по този начинъ ще се закриятъ маса заведения, ще се унищожатъ поминѣци, ще се увеличатъ безработнитѣ. Кажете ми, моля ви се, за Бога, може ли да се поддържа такава една система и не трѣбва ли да намѣримъ начинъ да я измѣнимъ, за да не съсипваме дребнитѣ и срѣднитѣ отруднени слоеве въ единъ моментъ на голѣма криза, когато и безъ това хората не могатъ да изкаратъ прехраната си и сж потиснати отъ голѣма беднотия?

Азъ мисля, че г. министърътъ и всички ние нѣма да допустнемъ едно такова безобразие, държавата да съсипва своитѣ граждани и да ги кара да ставатъ противници на строя, да ги обладава духътъ на отрицанието, на бунта срещу държавното управление или, ако щете, срещу цѣлата днешна капиталистическа система.

Г. г. народни представители! Когато на всички други съсловия сме опредѣлили единъ екзистенцъ-минимумъ отъ 18.000 л. необлагаеми, за тѣзи дребни съществуваия, които иматъ до 20.500 л., нѣма екзистенцъ-минимумъ; тѣ трѣбва да плащатъ най-малко 200 л. Тѣ не сж малко въ страната, но, въпреки това, много доходи отъ тѣхъ нѣма да паднатъ.

И. Драгойски (д): Ако на тѣзи, които иматъ доходи 20.500 л., се опредѣли екзистенцъ-минимумъ, тогава за разликата отъ 18.000 л. до 20.500 л., която е 2.500 л., тѣ ще трѣбва да платятъ по 5% данѣкъ и 5% върхнини — всичко 250 л.; а сега ще плащатъ минимумъ 200 л. Така че този екзистенцъ-минимумъ отъ 18.000 л. се спада. Защо разправяте така!

С. Петковъ (нац. л): Вие не ми разбрахте мисълта.

И. Драгойски (д): Обяснете се, за да Ви разберемъ. По-спокойно приказвайте, за да Ви разберемъ. Какво е това, което казахте — „безобразие“!

С. Петковъ (нац. л): Азъ смѣтамъ, че доста спокойно и ясно приказвамъ, и ако не сте предвзетъ, ще ме разберете. Или ако мислите, че тоя законопроектъ е на единъ вашъ министъръ. ...

Министъръ С. Стефановъ: Азъ не Ви връзвамъ кусуръ.

С. Петковъ (нац. л): Единъ отъ принципитѣ на данѣчната система е, събирането на данѣка да не бжде скжпо, да бжде евтино, да не поглѣща онова, което ще постѣпи отъ него. И когато вие опредѣляте 18.000 л. екзистенцъ-минимумъ, защо да не го направимъ 20.000 л. и всички съ доходъ до 20.000 л. да не ги освободимъ отъ плащане на данѣкъ? И безъ това нѣма да постѣпи значителенъ чистъ доходъ отъ данѣцитѣ, защото, отъ друга страна, ние ще похарчимъ срѣдства за събирането на този данѣкъ. Похубаво е, тази категория граждани да не плащатъ нищо. Това ми е мисълта.

Министъръ С. Стефановъ: Това не е въпросъ на принципъ, а за размѣра.

С. Петковъ (нац. л): Вие можете да не го възприемете.

Министъръ С. Стефановъ: Това не е новъ принципъ.

С. Петковъ (нац. л): Не е новъ принципъ. Азъ казахъ, че тѣзи принципи сж останали отъ Адамъ Смитъ и всички голѣми финансиста сж ги възприели. Азъ смѣтамъ, че когато се разглежда единъ законопроектъ за реформа въ системата на облагането, ние ще търсимъ нейнитѣ дефекти, като вървимъ по пътя на наблюденията, на опита и, отъ

друга страна, на теорията. И азъ това именно искамъ да направимъ.

Сега, г-да, има едно начало на тѣй наречената дискриминация. Винаги, когато се установява едно законодателство за подобенъ единъ данѣкъ, какъвто е настоящиятъ, върху приходитѣ, има тѣй наречениятъ принципъ на дискриминацията, който изисква размѣртъ на данѣци върху най-доходнитѣ занаятия, тѣй нареченитѣ въ френската литература *occupations lucratives*, да бжде по-високъ отъ онзи на по-малко доходнитѣ, и съобразно съ това да се увеличаватъ или намаляватъ процентитѣ. Азъ считамъ, че колкото и законопроектътъ да се е стремилъ да върви въ това направление, не е достигналъ може би онова, което се желае.

Не е достатъчно да се каже само, че индустриалнитѣ занаяти ще бждатъ облагани съ 9%. Защото има индустриални занаяти, които малко печелятъ, а има други, които много печелятъ. Мжчно печелившитѣ и по-лесно печелившитѣ въ еднакъвъ размѣръ ние ще облагаме? Вие имате въ страната тѣй наречена покровителствуванa индустрия; и имате и друга една индустрия, която не е покровителствуванa, която не се ползува нито отъ облагитѣ на закона за насърчение на мѣстната индустрия — безмитниая вносъ — понеже тя преработва мѣстни продукти, нито пъкъ се ползува отъ намалени такси по желѣзницитѣ за продуктитѣ, които превозва отъ чужбина, нито пъкъ тази индустрия е защитена отъ нашата митна тарифа. Такава е, напр., нашата мелничарска индустрия, която преработва наше жито и, следователно, не се покровителствува и не може да бжде облагодетелствуванa, така както, да кажемъ, сж облагодетелствувани други индустрии: памучната, текстилната, гумевата, захарната и пр. Е добре, защо да не направимъ тази дискриминация, това разграничение и да кажемъ: тази индустрия, която се ползува отъ облагитѣ на закона за насърчение на мѣстната индустрия и отъ покровителството на митната тарифа, следва да бжде облаганa въ една голѣма прогресия, а другата, като мелничарската индустрия и други да бждатъ облагани въ по-малкъ масщабъ?

И. Драгойски (д): И мелничарската индустрия се ползува отъ облаги.

С. Петковъ (нац. л): То е вѣрно, че и тя се ползува отъ облаги, но азъ искамъ да се направи разграничение: тѣзи индустриални заведения, които се ползуватъ отъ облагитѣ на закона — защото има мелничарски предприятия, които не се ползуватъ отъ облаги, а има други такива, които се ползуватъ — тѣ именно да бждатъ облагани прогресивно, по-силно, отколкото другитѣ, които не се ползуватъ отъ облагитѣ на закона. Вие отричате ли, че небетчийскитѣ мелници въ България загиватъ? И можете ли вие да ги приравните и да кажете, че тѣ сж индустриални предприятия облагодетелствувани, както сж индустриалнитѣ предприятия, текстилната и печатната индустрии въ Варна, захарната индустрия и пр.? Безспорно е, че не може да ги приравните. После вие имате едно друго лукративно занятие, каквото е лихварството и банкерството — тамъ, дето денонощно се печели; тамъ, дето нѣма спиртъ; и когато банкерътъ яде, и когато спи, и когато се отдава на удоволствия, и когато си прави разходки, и когато работи, лихвитѣ за него винаги текатъ. Ама казватъ ми: настѣпилъ е моментътъ и за тѣхъ да губятъ. Може да губятъ сега, а въ миналото, когато за три години се удвои ваше капиталътъ?

И. Драгойски (д): Принципътъ е прокаранъ.

С. Петковъ (нац. л): Но малко е и не е направено разграничение. Искамъ да ви кажа, че тамъ, гдето печалбитѣ сж по-големии и по-лесни — това сж лукративнитѣ занаятия — тамъ облагането да бжде по-силно, за да има по-голяма справедливостъ. Защото единъ черноработникъ съ тежкъ трудъ не може да бжде облаганъ въ същата пропорция, както онзи, който по-лесно и повече печели. Това е моята мисълъ, това искамъ да кажа. Смѣтамъ, че принципътъ, макаръ да е прокаранъ, не е доискранъ докрай.

Но не прави ли, г. г. народни представители, впечатление ...

Министъръ С. Стефановъ: Говорете за индустрията. Да се чуе, защото не се чува.

С. Петковъ (нац. л): Азъ ще се повърна къмъ края.

Министъръ С. Стефановъ: Министърътъ на търговията излѣзе.

С. Петковъ (нац. л.): Не министърътъ, ако ще Господъ да бжде тукъ, пакъ ще си кажа мнението. За мене нѣма никакво значение, дали министърътъ присѣтствува или не.

Мене ми прави впечатление, че трѣбва да се облага доходътъ, като се държи смѣтка и за присѣщитѣ нужди на стопанския деятель.

Министъръ С. Стефановъ: Вижъ тамъ ще се съгласимъ.

С. Петковъ (нац. л.): Като-че-ли принципътъ на шапка или на глава се провежда, а това е една остарѣла работа, която е могла при друго време да съществува. Когато вие освобождавате отъ облагане 18.000 л. доходъ, когато вие допускате за вѣнчило да бждатъ освободени отъ облагане 18.000 л. доходъ, съ какво право вие решавате едно семейство, което се състои отъ 5 деца неженени, плусъ бащата и майката — 7 души, и то сѣщо тъй да има само 18.000 л. необлагаемъ доходъ? Ето това е облагането на глава. Единъ човѣкъ, който има едно занятие, което се облага само съ 200 л., еднакво ще бжде обложенъ, ако той е самъ, или пъкъ има семейство съ 6 деца. Това е несправедливо.

Азъ смѣтамъ, че ние, които, божеми, сме Народенъ блокъ и държимъ смѣтка за народнитѣ вѣждания, за народнитѣ нужди, тая голѣма грѣшка въ законодателството трѣбва да я изправимъ. Ще се съгласите, че по този пунктъ законопроектъ не е държалъ смѣтка за желанията и интереситѣ на широкитѣ слоеве на българския народъ.

И. Драгойски (д.): (Възражава нѣщо)

С. Петковъ (нац. л.): Да, за справедливитѣ и възможни искания говоря. Азъ съмъ съгласенъ, че има невъзможни искания. И азъ правя разлика и казвамъ, че още въ срѣднитѣ вѣкове, па и днесъ, българскиятъ народъ въ много отношения не държи смѣтка дали исканията му сѣ възможни и разумни. Ако той бѣше държалъ смѣтка, нѣмаше да има и тогазъ комунисти — богомили — а щѣше да има държавнически партии, които, може би, щѣха да запазятъ България и отъ грѣцкото робство, и отъ турското 5-вѣковно робство. И тогава тѣзи, които отрицаха държавния строй, виждайки неговитѣ недостатѣци, не се запретнаха да ги изцѣрятъ, а станаха противодържавенъ элементъ — богомили. Тѣзи хора до голѣма степенъ способстваха, за да паднемъ първия пѣтъ подъ грѣцко иго, а втория пѣтъ — подъ турско иго. И тѣ бѣха като днешнитѣ комунисти, които искатъ невъзможни, прекалени работи, и затуй сѣ готови да унищожатъ своята държава.

Та азъ казвамъ, че това искане на българския народъ е едно искане разумно и справедливо, което се подава на изпълнение.

Казаното до тукъ е по общитѣ начала. Конкретно ще разгледамъ нѣкои отдѣлни постановления на законопроекта. Чл. 4 е крайно реакционенъ. Съ него се иска сумитѣ, които се влагатъ въ кооперативнитѣ сдружения, да бждатъ сумирани за семейство до 20.000 л. Съ това се отнема една привилегия на кооперативитѣ, на тѣзи организации, които сѣ на широката маса. Това е едно тѣхно придобито право. А българскиятъ народъ брани своитѣ кооперации, той сѣ тѣхъ живѣе, той е близо до тѣхъ, той ги цени, защото тѣ не го експлоатиратъ, той смѣта, че чрезъ тѣхъ ще се спаси отъ лихвари и отъ онѣзи голѣми думбази, които живѣятъ на неговия грѣбъ. Азъ считамъ, че това ще бжде единъ ударъ върху тѣзи кооперации, посегателство върху една тѣхна привилегия и ние ще срещнемъ отпора на българското гражданство, което ще ни осѣди. Но най-важното, г. г. народни представители, е, че ние по този начинъ засилваме частнитѣ банки, а най-вече чуждестраннитѣ такива. Защото щомъ като ние ще облагаме паритѣ, които спестителитѣ ще влагатъ въ кооперативнитѣ сдружавания, тогава тѣзи, които иначе щѣха да турятъ своитѣ влогове въ мѣстни кооперативни сдружения, ще идатъ въ частни банки. И понеже българскитѣ частни банки, поне една голѣма частъ отъ тѣхъ, сѣ въ лошо положение, тѣ, спестителитѣ, ще отидатъ при частнитѣ чуждестранни банки, които сѣ по-солидни, и по този начинъ тѣзи последнитѣ ще привлѣкътъ цѣлия български капиталъ, нашитѣ национални спестявания. И тогава чужденцитѣ ще иматъ плененъ монополъ на нашия париченъ пазаръ. Азъ считамъ, че този чл. 4 е крайно реакционенъ и, може би, по недоглеждане е вмѣкнатъ въ законопроекта. Азъ смѣтамъ, че той трѣбва да бжде премахнатъ, защото ще бжде гибеленъ както за кооперативнитѣ сдружавания, така и за българския народъ, спестяванията на който ще отидатъ въ чуждитѣ банки. Ние се боримъ противъ високия лихвенъ процентъ, но ако тия спестявания отидатъ въ чуждитѣ частни банки,

реализирайки монопола, последнитѣ ще повишатъ лихвения процентъ и ще раздаватъ пари на оня, на когото желаятъ — на ония стопански предприятия, които тѣхнитѣ нужди и интереси диктуватъ — и ще искатъ да направятъ свой монополъ не само паритѣ, но и индустрията и търговията. Тѣй че виждате, опасността е голѣма. Ние трѣбва да се пазимъ да не отворимъ вратата на банковия картелъ на чужденцитѣ, да ни изядатъ.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Той и сега е влѣзълъ въ кѣщата ни.

С. Петковъ (нац. л.): Той е тукъ, но има начинъ да се справимъ съ него.

Г. г. народни представители! Ще се спра на чл. 29. Въ чл. 29, п. 8, алинея втора, се казва: (Чете) „Въ случаетъ, когато, по липса на достатъчно печалба, дружеството не е отдѣлило горния процентъ за резервния фондъ за дадена година, отъ печалбата, презъ една отъ следващитѣ две години може да отдѣли и по-голѣмъ процентъ, обаче по-последниятъ остава необлагаемъ по размѣра, смѣтанъ по 10% годишно отъ основаването на дружеството“. Има дружества, които въ миналото не сѣ отдѣлили срѣдства за резервенъ фондъ. И понеже тия дружества сега печелятъ много, то за да може да се заобиколи законътъ, тукъ се отваря една врата, за да могатъ такива дружества, които съществуватъ, може би, отъ 10—15—20 години, изведиже цѣлата си печалба да я превърнатъ въ резервенъ фондъ и по тоя начинъ само да засилятъ имуществото си, безъ да платятъ данѣкъ. Азъ смѣтамъ, че трѣбва да се предпазимъ отъ това. И ако тукъ не се преследва нѣкакъвъ гешефтъ, ще трѣбва тоя членъ да се премахне. Азъ ви казвамъ, че благодарение на туй постановление много дружества ще направятъ гешефти. Ако и при второто четене то съществува, азъ заявявамъ, че нѣма да насилвамъ моята съвестъ и да гласувамъ едно законоположение като това, когато за мене е ясно, че то се прави или по недоглеждане или за гешефтъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ако е тѣй, и азъ нѣма да гласувамъ.

С. Петковъ (нац. л.): Когато се казва, че едно дружество за периода отъ основаването си — значи, отпреди 20 години, напр., ще може да отдѣли 10% отъ годишната си печалба, за да я превърне въ необлагаемъ резервенъ фондъ, кажете, не е ли това единъ голѣмъ гешефтъ за тия дружества, които реализиратъ голѣми печалби? Защо ние, Народното събрание, да ставаме ортаци на хайдуци, които да крадатъ отъ държавната хазна? Азъ не искамъ да ставамъ такъвъ ортакъ. Азъ предупреждавамъ. Не знамъ, г. министре, дали вие сте вземали участие при редактирането на тоя членъ.

Министъръ С. Стефановъ: А, не — стояхъ си у дома, въ кѣщи, когато тѣ, въ министерството, го редактираха! Вие се научете да четете и съпоставяте това постановление съ втория законопроектъ за измѣнение закона за събиране прѣжитѣ данѣци. Дръжкате само глупости. Азъ не мога да слушамъ такива глупости и да мълча.

С. Петковъ (нац. л.): Това не сѣ глупости. Азъ уважавамъ поста, който заемате, и ценя достойнството Ви, за да не Ви отговарямъ по сѣщия начинъ. Ще призная, но дайте ми обяснения.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Изразътъ не е дипъ парламентаренъ.

И. Драгойски (д.): Не можете да кажете на единъ министъръ, че не е взелъ участие въ изработване на законопроектитѣ, които той внася въ Народното събрание. Дръжте ли смѣтка, какво приказвате? Законопроектътъ е изработенъ отъ г. министра, миналъ е презъ Министерския съветъ, а вие приказвате такива работи. Вие правите впечатление, че сте дерайлирали.

С. Петковъ (нац. л.): Азъ ли съмъ дерайлиралъ или другъ, не зная. Азъ ще кажа, че бѣхъ въ бюджетарната комисиия, когато ставаше въпросъ за едно постановление въ бюджета, и г. министърътъ казваше, че когато се е писало, той не е билъ тамъ. Имаше и други хора — нека кажатъ, дали не е тѣй. Щомъ единъ министъръ постоянно ходи въ чужбина да урежда нашитѣ платежи, постоянно участвува въ разни комисиии, постоянно се срѣща съ разни Шароновци и пр., защо да не допустете, че може, когато се изработва единъ законопроектъ, той да не е участвувалъ въ изработването му?

Министър С. Стефанов: Всички директиви по законопроектът са дадени от мене. Разбирате ли ме? И всичките окончателно установени принципи положения са провържани лично от мене.

С. Петков (нац. л): Идва въпросът за загубата — чл. 30. Загубата през една предшествуваща година не може, според това постановление, да се приспадне от печалбата за следващата година, сир. подлежи на облагане. Аз съмтам, че това е несправедливо.

Министър С. Стефанов: Ще ви кажа, ама ще стане все на блок!

С. Петков (нац. л): Г. министре! Аз не съм имал намърението да Ви оскърбявам.

Министър С. Стефанов: Тръбва да знаете, какво приказвате.

С. Петков (нац. л): Ако формата на израза, която съм избрал, Ви оскърбява...

Министър С. Стефанов: Тръбва да знаете, че от работа аз забравих семейството си и децата си. Вие нямате право да казвате, че не съм бил, когато е изработван тоя законопроект. Аз не се оскърбявам от критиката по законопроекта. Критикувайте колкото щете — хора без гръшки няма. Но такива нелепости не могат да се хвърлят срещу мене. Срещу всеки друг можете да ги хвърляте. Или искате още да ви кажа?

С. Петков (нац. л): Кажете.

Д. Ачков (нез): Добре ще бъде всичко да му кажете.

С. Петков (нац. л): Не съм искал да Ви обиждам.

Председателстващ Н. Захариев: Г. Петков! Моля, бъдете внимателен въ Вашите изрази.

С. Петков (нац. л): Заявявам, че не съм имал намърение да оскърбя г. министра.

И. Драгойски (д): (Казва нещо)

С. Петков (нац. л): Кое съставлява обидата? Намърението нали? Намърение не съм имал да обиждам.

Председателстващ Н. Захариев: Моля да държите по-друг език.

Н. Нждарев (д. сг. Ц): Що се сърдите, г. министре? Такъв си му е езикът на човъка.

Министър С. Стефанов: Съжалявам, че аз, който не обичам да прекъсвам, бих принуден да Ви прекъсна.

С. Петков (нац. л): Въпросът е за загубата. Не е справедливо на следната година, когато ще искаме да се възстанови загубата от добитата печалба, тя да бъде облагана с данък. Винаги, въ всички постановления, тръбва да се преследва една правда, една справедливост, една целесъобразност. И аз съмтам, че туй постановление тръбва да бъде премахнато. Едно предприятие, един занаятчия, който е загубил през известна година, може да си възстанови капитала следната година, без да размъра на това възстановление да бъде облаган.

И. Драгойски (д): Мислите ли какво приказвате? Занаятчията не губи. Той работи — може да изкара 5, 10, 15 л. Само ако не работи, тогава няма печалба, няма загуба.

С. Петков (нац. л): Защо приказвате, че няма загуба? Въ всяко предприятие, колкото и малко да е, има печалба и загуба. Сега няма да ме учите Вие на икономически понятия. Въ всяко предприятие, малко или голямо, има печалба или загуба.

И. Драгойски (д): Въ занаятчийството няма загуба.

С. Петков (нац. л): И там има, само че занаятчията не я изчислява.

Г. г. народни представители! Тъзи, които събират тъй наречения безобложен данък, са задължени, ако не го внесат навреме, после да го плащат с известна

лихва. Първоначално беше глоба и впоследствие е превърнато въ лихва. Аз съмтам, че тръбва да има известно намаляване на определения размер, защото той е 36%. И понеже не е глоба, за да подлежи на прексрибиране, а е лихва, ако невнасянето на данъка продължи ред години, дължимите лихви ще нарастат до размер да достигнат до конфискация на имуществата на дадено лице или дружество, което не ги е внесло въ фиска. А ние нямаме интерес стопанските деятели, стопанските единици да ги унищожаваме. Аз моля г. министра да вземе въ съображение този мотив, да го обсъди. Дадено лице от едно дружество или каквото и да бъде предприятие, малко или голямо, което не внесло тия суми въ държавната каса, може да стигне до пълно опроставяне, а държавата не може и не бива чрез своето фискално законодателство да преследва унищожението на тъзи стопански единици, особено творческите, които творят стопански блага въ страната.

Аз наближавам да свърша речта си. Преди това, обаче, ще кажа, че настоящият законопроект страда от още една непълнота. Ние миналата година съ закона за бюджета отменихме въ известен размер държавния поземелен налог. И понеже сега е внесен тук един законопроект за приходите — колкото и временен да се счита той, защото се готви един по-голям законопроект за пръките данъци, съ който ще бъдем сезирани въ скоро време — аз съмтам, че сега му е моментът да уредим този болен въпрос за поземелния данък, за да не чакаме закона за бюджета. Ние тръбва да уредим положението на земледелците.

Г. г. народни представители! Като направите едно сравнение между облога, съ който е натоварен селският стопанин, и облога, данъка, съ който са натоварени другите съсловия — занаятчийт и дребнит търговци — ще видите колко много е обложен българският селянин. Един земеделец, който има 50 декара земя, ако събъне, че получава по 500 л. на декара доход, а плаща поземелен данък съ връхният 1500 л., когато един занаятчия, който има 20.000 л. доход, плаща само 200 л. данък. Защо да не разпрострем това законодателство и по отношение на земледелца — да отменим поземелния данък и да вмъкнем въ този закон положение, щото всички тъзи, които се занимават съ земеделие, да бъдат облагани съобразно дохода; всяка година да има една комисия при Министерството на финансите или при данъчнит управления, която да изчислява индекса на цените на земеделските произведения, и селските стопани, без да дават декларации — понеже такива декларации има подадени за определяне поземелния налог — съобразно съ индекса на цените на земеделските произведения и дохода, който може да се получи от декара земя, да се облагат. Не е справедливо един селянин, който има 50 декара земя, макар, че миналата година отменихме плащането на държавния поземелен налог, а оставихме само общинския да се плаща, когато плаща налога си на 50 декара по 30 л. на декара, да плаща 1500 л., когато занаятчията плаща само 200 л. при същия доход. Нито е разумно, нито е справедливо да правим закони, като за едно съсловие бъдем майка, а за друго мащеха. Защо ние да не преминем към едно ново законодателство, към една нова система, която няма да бъде муда, която няма да замедли облагането и ще бъде обща за всички съсловия? Ние имаме вече декларациите, които селяните са подали: те са подадени въ данъчното управление и въ общините. Ако се възприеме това, което предлагам, ежегодно данъчнит управления ще определят индекса на цените на земеделските произведения, и селянинът ще плаща не събъновковния поземелен данък, а такъв, съобразно съ своите приходи.

Бегликът следва да бъде също отменен. Защото, г. г. народни представители, селянинът, който храни овцет и козите от своите ниви, за които вече плаща веднъж данък, няма защо втори път да го облагаме. Аз разбирам старото законодателство за поземелния налог, което още можеше да намери оправдание, когато цената на пшеницата беше 7 л. килограмът, когато вълната и маслото беше 100 л. килограмът, когато овцата се продаваше по 800 л., агнето по 400 л., а не като сега, когато агнето не е вече 400 л., а само 100 л., когато маслото не е 100 л., а 40 л., когато вълната е само 40 л. и пшеницата само 2 л. Ние имаме дълг, ние имаме голямото задължение да изменим това законодателство и, като отиде законопроектът въ комисията, да възприемем тази система, която аз предлагам. По този начин ние ще достигнем едно унифицирано законодателство, за-

щото не може една данъчна система да дѣли гражданитѣ на съсловия, едни да бждатъ облагодѣтелствувани, а други да бждатъ тежко обложени; тъй ще направимъ една данъчна система обща за всички; така ще направимъ унификацията и ще изпълнимъ ангажмента, който ние, Народниятъ блокъ, поехме въ блоковата платформа.

С. Кирчевъ (з. Ст): (Ржкоплѣска)

С. Петковъ (нац. л): Азъ ви казахъ, че има другъ начинъ, чрезъ който можемъ да намѣримъ приходи за държавното съкровище. Азъ смѣтамъ, че тѣзи постановления, които сѣмъ легнали въ законопроекта, нѣма да допринесатъ много за увеличение постѣпленията въ държавното съкровище.

Ние имаме една индустрия, която се ползува отъ покровителствени мита, които достигатъ нѣкъде до 100, 150, 200, 500%. Защо да не промѣнимъ закона за митническата тарифа? Ние имаме за задача да търсимъ пазари за нашето широко производство, а ако това производство продължава да се развива при тая митническа тарифа, която ние наследихме отъ Сговора и противъ която бѣхме тогава голѣми борци, когато бѣхме въ опозиция и подѣлний режимъ вече година и половина ние продължаваме да управляваме, то не може да се развие, то е сковано отъ нея.

С. Кирчевъ (з. Ст): България потъва, а ние продължаваме да държимъ сговористката митническа тарифа.

С. Петковъ (нац. л): Азъ считамъ, че ние сме задължени да промѣнимъ митническата тарифа не само защото сме поели ангажментъ съ платформата на Народния блокъ, въ името на която ние се избираме, но и защото разумната стопанска политика на държавата ни диктува да я измѣнимъ. Ние днесъ въ никакъвъ случай не можемъ да сключимъ търговски договори, за сключването на които тя е прѣчка. Не можемъ да подкрепимъ междиннитѣ занятия, защото когато, по закона за насърчение на мѣстната индустрия и по закона за митническата тарифа, ние облагодѣтелствуваме голѣмитѣ производства, голѣмитѣ индустриалци, фабрикантитѣ, ние не можете да подпомогнете дребнитѣ занаятчии, на които не давате възможностъ да докаратъ безъ мито продуктитѣ отъ чужбина и да ги запазятъ отъ конкуренцията на едритѣ производители, на фабрикантитѣ, които ги докарватъ безъ мито. Ясно е, че, крепейки тази невъзможна митна тарифа, ние нанасяте ударъ на междиннитѣ съсловия, за които държавата трѣбва да мисли. Отъ друга страна всички ние плачемъ за това, че не можемъ да направимъ износъ, като същевременно ограничихме и вноса си, защото нѣмаме износъ, нѣмаме валута. Ние въведохме до краенъ предѣлъ монопола на лева, за да не падне той, като прибѣгнахме до клиринги, до компенсации, до контингентни и пр. Е добре, за всичко това е виновна нашата митническа тарифа. Дайте да я измѣнимъ. Като я измѣнимъ и като жертвуваме паразитната индустрия и картелитѣ, които обирагъ българския народъ, бждете сигурни, ще постѣпватъ мита и не въ размѣръ на 150—200 милиона лева, които въ нѣкой случай не допускамъ, че може да постѣпватъ отъ облагането на тѣзи дребни съществуваия, а много повече. Азъ мисля, че само онѣзи мита, които държавата отстъпва по митническата тарифа на паразитната индустрия и картелитѣ, ако направимъ да постѣпватъ въ фиска, ще бжде достатъчно. Защото тая индустрия отъ митата туря въ своя джобъ не по-малко отъ единъ милиардъ лева годишно.

И. Драгойски (д): Да Ви кажа точно.

С. Петковъ (нац. л): Може това да не е чиста печалба, но ...

И. Драгойски (д): Да Ви кажа точно цифрата. Общо 600 милиона лева е митото, което се отстъпва всѣка година на индустрията.

С. Петковъ (нац. л): Не е вѣрно.

З. п. Захариевъ (з): Надъ милиардъ лева е.

С. Петковъ (нац. л): Само 500 и нѣколко милиона лева сѣмъ облаганята, които се отстъпватъ отъ закона за мѣстната индустрия. А това, съ което е фаворизирана индустрията по митническата тарифа, е надъ милиардъ лева. Не значи, че това е чиста печалба, но българскиятъ народъ не е длъженъ да плаща динъ-хакъ на една индустрия, която въ продължение на 30 години не е имала желанието

да се модернизира, да се устрои, да въведе техническитѣ усъвършенствувания и рационализацията и да догони това, което индустрията въ чужбина е достигнала.

Ф. Рафаиловъ (д. ст): На министра на търговията го кажете.

С. Петковъ (нац. л): Азъ го казвамъ въ Камарата — който иска, нека да го чуе Малко важи дали министърътъ на търговията е тукъ или не. Азъ изпълнявамъ, г. Рафаиловъ, моя длъгъ. Когато се клѣхъ тукъ, въ Камарата, предъ кръста и евангелието, клѣхъ се, че ще слушамъ зова не на министритѣ, не на правителството, а зова на моята съвѣсть и затова го казвамъ тукъ.

Отъ лѣвицата: Bravo! (Ржкоплѣскания)

З. п. Захариевъ (з): Не е лошо да се каже и на г. министъръ Петровъ.

С. Петковъ (нац. л): Азъ съмъ го казвалъ и на министъръ Петровъ и въ постоянното присѣствие на партията, и въ Върховния ѝ съветъ, и въ статии съмъ го писалъ.

Д. Ачковъ (нез): Отъ нѣколко дни, отъ когато сте сръднители, го казвате.

С. Петковъ (нац. л): Азъ считамъ, че министъръ Георги Петровъ не е толкова виновенъ, защото това е правителствена политика, защото митната тарифа не я внася министърътъ на търговията, а я внася министърътъ на финанситѣ. Законътъ за насърчение мѣстната индустрия трѣбва да бжде внесенъ отъ министра на търговията, а митната тарифа трѣбва да бжде внесена отъ министра на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: За индустрията кой трѣбва да го внесе?

С. Петковъ (нац. л): Най-после азъ така смѣтамъ. Може да има споръ — и въ това отношение азъ не искамъ да Ви оскърбявамъ — но нито министъръ Стефановъ е по-малко виновенъ за това, че Георги Петровъ не го е внесълъ, нито Георги Петровъ може да се оправдае съ Стефановъ. Правителството е поело ангажментъ въ платформата на блока да направи това, държавнитѣ интереси зоватъ да се направи това, липсата на данъчни постѣпления иска да се направи това. Заплатитѣ на чиновницитѣ и пенсикитѣ на пенсионеритѣ не се плащатъ съ 3—4 месеца поради нѣмаме на постѣпления. А ние сте длъжни да ги намѣрите. Ето източникитѣ, отдето може да се взематъ! Азъ си изпълнявамъ длъга. Искамъ и отъ васъ да го изпълните, защото считамъ, че само тогава и правителството на Народния блокъ, и България ще бждатъ добре. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои отъ мнозинството)

Министъръ С. Стефановъ: Дай, Боже!

А. Аврамовъ (з): Г. председателю! Позволете ми да кажа нѣколко думи въ връзка съ единъ фактъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Какъвъ?

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Искамъ да съобща единъ печаленъ фактъ. Какъ ще го окачествите, какъ ще го наречете, не зная. Народниятъ представител, бившъ министъръ, Русевъ, сега подписа бившия министъръ Калфовъ на присѣствената книга за 400 л.

Отъ мнозинството: Това е позоръ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

С. Петковъ (нац. л): Да се провѣри това нѣщо.

А. Аврамовъ (з): Азъ не зная хора, които сѣмъ управлявали България въ продължение на 8 години, хора, които сѣмъ трѣгнали по стѣгди и мегдани да говорятъ на българския народъ, че ...

Министъръ С. Стефановъ: Не е сега време за това; не е на дневенъ редъ това. Недейте занимава Камарата съ тѣзи въпроси, г. Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): ... хора, които сѣмъ дали клетва... (Ожизнение)

Д. Ачковъ (нез): Я мълчи ти; тази книга, ако я изнесемъ, да видите какви скандали ще има.

А. Аврамовъ (з): Ако е въпросът да се подписваме единъ другъ, би следвало всѣки единъ да подпише другаритъ си и залата на Народното събрание да остане праздна. Азъ искамъ, г. г. народни представители, да констатираме този фактъ и да дадемъ заслуженото на онзи фалшификаторъ, който подписа друго и който, споредъ менъ, не бива даже да присѣтствува въ Народното събрание. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

И. Драгойски (д): Не може така да се обвинява, безъ да се проверятъ фактитъ.

Министъръ С. Стефановъ: Това не е въ дневния редъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Моля Ви се, г. Аврамовъ, не може така да се обвинява единъ народенъ представител, защото фалшификации тукъ не сѣ вършени и нѣма да се позволятъ.

П. Попивановъ (з): Щомъ като е фактъ, това не е обвинение.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Ако клеветите, Вие ще понесете санкциитъ на правилника.

Министъръ С. Стефановъ: Проверете факта и въ следващото заседание го изнесете.

А. Аврамовъ (з): Азъ твърдя, че е истина това...

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. Аврамовъ! Този въпросъ не е поставенъ на дневенъ редъ и не може да се разисква.

П. Попивановъ (з): А тѣ (Сочи сговориститъ) сѣт го сподата, които постоянно говорятъ, че трѣбвало да бѣдемъ честни!

Председателстващъ Н. Захариевъ: Председателството ще анкетира случая и, ако се установи, че народни представители фалшифициратъ подписитъ на други, сѣ целъ да получатъ тѣ своитъ 400 л. дневни пари, ще ги изнесе публично тукъ въ пленума, за да се види този позоръ на тия лица, които си позволяватъ да вършатъ това. Но, ако ще е истина това, Вие, г. Аврамовъ, ще понесете санкцията.

А. Аврамовъ (з): Азъ съмъ готовъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Да се направи анкета.

А. Николаевъ (з): Г. председателю! При тази категорична декларация на народния представител Аврамовъ, че той е билъ свидетел, азъ моля, Вие да наредите да Ви се донесе книгата и да проверите Вие, въренъ ли е този фактъ.

П. Попивановъ (з): Какъ може такава нѣщо? Когато се констатира, че е извършено едно престѣпление, макаръ и за малка сума, Вие, г. председателю, трѣбва да разпоредите да се установи върно ли е или не. Какъ може да се прикриватъ такива фалшификации? (Оживление)

Министъръ С. Стефановъ: Г. председателю! Има дневенъ редъ; дайте думата на следния ораторъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Председателството декларира, че ще направи най-щателна анкета. Друга анкета не може да се допусне.

А. Николаевъ (з): Приберете книгата!

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Къмъ разсѣлнитъ) Вземете книгата и ми я донесете.

Има думата народниятъ представител г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Кои сѣ голѣмитъ въпроси, които днесъ интересуватъ българското общество и българския данѣкоплатецъ? Първиятъ въпросъ е за задѣлженията на българскитъ граждани; вториятъ въпросъ е за поевтиняване живота, или, както казватъ, изравнение ценитъ на земледѣлското производство и тѣзи отъ индустриаленъ произходъ, и третиятъ въпросъ е за данѣчната система.

По първия въпросъ — за задѣлженията — правителството досега направи първата крачка, като прокара презъ Народното събрание три закона за облекчение на

дѣлжницитъ. По втория въпросъ — за поевтиняване на живота — ние направихме една малка стѣпка съ гласуванитъ отъ насъ законъ за картелитъ, който, за съжаление, не е далъ достатъчно добри резултати, каквито се очакваха. И по третия въпросъ — за данѣцитъ отъ миналото — се направиха редъ облекчения съ законитъ, които минаха досега. Стои откритъ само въпросътъ за новата данѣчна система, която трѣбва да бѣде усвоена при новото положение, въ което се намираме.

Безспорно, ако хвърлимъ само единъ бѣгълъ погледъ върху настоящата данѣчна система, ние ще се убедимъ въ нейната разхвърляност, въ нейната разпокѣсаност и хаотичност, за да можемъ да стигнемъ до заключението, че тя днесъ действително е при едно такова положение, че не може дори най-вещитъ финансиста да кажатъ, колко видове данѣци съществуватъ въ нашата страна. Ние имаме данѣци такива, които дори и самата данѣчна администрация добре не познава и не може да се справи съ тѣхъ и често пѣти се вършатъ грѣшки при приложението на фискалнитъ закони. Известно ви е добре, че съществува единъ поземеленъ данѣкъ, чийто основенъ размѣръ ние отменихме съ закона за бюджета; съществува данѣкъ сгради, съществуватъ разни повинности, съществува данѣкъ занятие, допълнителенъ данѣкъ върху общия доходъ и пр., и пр.; да не говоря за косвенитъ данѣци, които също така досега сѣт легнали въ нашето данѣчно законодателство, подъ формата на много и много измѣнения, които ние мѣчно можемъ да приведемъ въ единъ редъ, за да могатъ тѣ да бѣдатъ добре разбрани и добре приложени.

За примѣръ азъ ще искамъ да се спра на общинския налогъ, който представлява една функция, тъй да се каже, отъ други данѣци и по който общински налогъ досега, благодарение на новитъ законоположения, които сме прокарали, сме извършили грѣшки, които, безспорно, предстои да бѣдатъ отстранени. Така, напр., ние, като гласувахме закона за намаление акцизитъ върху вината и материалитъ, отъ които се вари ракия, ние, безспорно, намалихме сѣ единъ доста голѣмъ процентъ съществуващия досега акцизъ. Ние, обаче, не обърнахме внимание на другия данѣкъ върху материалитъ, отъ които се вари ракия, който иде непосредствено следъ акциза, а именно общинскитъ налогъ. Когато направихме на лозаритъ и производителитъ известно облекчение по отношение на акциза върху материалитъ, отъ които се вари ракия, като освободихме отъ акцизъ тази частъ, която служи за домашно употребление, въ размѣръ на 150 л., което, споредъ плащания по 40 ст. на литъръ акцизъ, прави 375 литри, ние пропуснахме да направимъ намаление и на общинския налогъ, който следва непосредствено следъ акциза.

Искамъ да обърна вниманието на г. министра на финанситъ и на другъ единъ въпросъ, и мисля, че той ще си вземе добра бележка. Съ законъ ние отменихме акциза върху безалкохолнитъ вина сѣ целъ да насърчимъ тѣхното пласиране, тѣхната консомация, за да подпомогнемъ по този начинъ нашето родно лозарство, обаче днесъ данѣчнитъ власти тълкуватъ, че безалкохолното вино представлява сокъ отъ плодове, който подлежи на облагане съ патентъ. Виждале въ какво комично положение изпадаме. Знаете, че за облагането на соковетъ отъ плодове е съставена една таблица, въ която има много своеобразна градация за патентитъ, която таблица защитава изключително едритъ производители. По тази таблица за 300 литри безалкохолно вино, което се тълкува като гроздовъ сокъ, трѣбва да се платятъ около 620 л. патентъ. И се явява сега този парадоксъ: отъ една страна искаме да насърчимъ производството и консомацията на безалкохолното вино, а, отъ друга страна, то трѣбва да плаща данѣкъ 2 и повече лева на литъръ. Безспорно е, че тази грѣшка, сторена може би по недоглеждане, не унишлено, трѣбва да бѣде поправена. Съ този примѣръ искамъ само да кажа, че въ нашето данѣчно законодателство има такива положения, които, безспорно, не могатъ да бѣдатъ повече търпѣни. Налага се също да пристѣпимъ къмъ привеждане, тъй да се каже, въ известност на всички данѣци, които българскитъ данѣкоплатецъ плаща. Безспорно, това е единъ голѣмъ въпросъ, който не можемъ да отменимъ. Надѣвамъ се, че г. министърътъ на финанситъ въ новитъ законопроекти, които е изготвилъ, за прѣжитъ и косвенитъ данѣци, ще приведе въ известностъ всички плащани отъ българския народъ данѣци.

Преждеговорившиятъ се спре на условията, на които трѣбва да отговаря една модерна данѣчна система, но, върѣйки това, и азъ ще искамъ да се спра за малко на този въпросъ,

На какви условия трябва да отговаря една данъчна система? Първото условие, на което трябва да отговаря една данъчна система, това е да бъде справедлив и всъщност според силите. Безспорно, ние ще трябва да се стремим към една унификация на всички видове данъчни закони, даже към създаването на един единствен закон, за да можем да дадем една по-голяма прегледност на данъците, които плаща данъкоплатецът, та той да може във всеки момент да знае какво има да дължи.

Второто условие, на което трябва да отговаря една данъчна система, това е да бъде свършена техниката въ събирането на данъците. Безспорно, трябва да се избере такива моменти за плащане на данъците, когато най-удобно и най-лесно данъкоплатецът може да плати своите данъчни задължения, без да се прибъгва към принудата, към онъзи санкции, които предвиждат фискалните закони.

Третото условие, на което трябва да отговаря една данъчна система, това е да обхване всички обекти за облагане, които са много различни по естество. При сегашната наша данъчна система виждаме, че най-лесно се справяме със онъзи данъкоплатци, на които обектите за облагане са налице, са на мястото, а много мъчно можем да хванем данъкоплатците, на които обектите за облагане могат да се укрият по един майсторски начин. Всички онъзи, които боравят с търговия, с индустрия, често пъти не, ами това е почти система, водят двойни счетоводни книги, за да могат едни да представят пред данъчната власт, а други да имат за себе си, от които да се вижда какви са техните печалби.

Отговаря ли на тези условия нашата данъчна система? Безспорно — това заяви и нашият финансов министър при гласуването на други данъчни закони, които минаха — тя не отговаря на тези условия.

От краткото изложение, което направи г. финансовият министър, преди да почнат разискванията по този законопроект, ние видяхме, че въпреки неговото желание да внесе двата големи законопроекти за пръките и косвени данъци, той това не може да стори поради липсата на достатъчно време за приемането им. И затова въ настоящия законопроект той е избрал, тъй да се каже, есенцията от големия законопроект за пръките данъци, това, което се явява за момента нужно, което ще легне въ основите на нашия нов държавен бюджет.

При сегашната данъчна система кои са най-главните данъци, кои са техните обекти и с какъв процент са били облагани тези обекти, за да направим едно сравнение дали действително всички данъкоплатци въ нашата страна са били равни? Като надникнем въ съществуващия закон за данъка върху приходите, ще видим данъкът върху приходите от занятията, които се подразделят на няколко категории. Приходите до 100.000 л. от служебно занятие се облагат с 4%, като се спада един необлагаем екзистенц минимум от 18.000 л.; ако приходът от служебното занятие не надминава 20.500 л., данъкоплатецът е задължен да плати само 100 л. Приходите от занаяти и свободни занятия до 100.000 л. също се облага с 4%, при необлагаем екзистенц минимум 18.000 л.; ако приходът от занаяти и свободни занятия е 20.000 л., облага се данъкоплатецът само с 100 л. Приходите от търговски занятия до 100.000 л. се облага с 5%, при един необлагаем екзистенц минимум от 18.000 л.; ако приходът е до 20.000 л., данъкоплатецът плаща само 100 л. данък. Най-после приходът от капитали и имоти до 100.000 л. също се облага с 5%. Новото въ настоящия законопроект е това, че той увеличава процентите за всички занятия с изключение на служебните занятия. За занаятите и свободните занятия данъкът от 4% става 8%, за индустриалните занятия от 4% става 9%, за търговските занятия от 5% става 10%, за приходите от капитали от 5% става 10%. При съществуващия закон, един чиновник, който получава 100.000 л. годишно от своето служебно занятие, ще плати данък 3.280 л.; същият данък ще плати и занаятчията и онзи, който упражнява свободна професия, ако има приход 100.000 л. Индустриалецът, при доход от 100.000 л., плаща 3.700 л. данък. — Има едно малко увеличение. Онъзи, които упражняват търговско занятие, при доход 100.000 л., плащат 4.100 л.

Новото въ настоящия законопроект е, че границата до 100.000 л. се намалява на 80.000 л. По сегашно съществуващия закон, с допълнителен данък върху общия доход се облагаха онъзи данъкоплатци, които имат доход над 100.000 л., а по законопроекта, с такъв же се облагат данъкоплатците, имащи доход над 80.000 л.

Въ законопроекта има една таблица за облагане с данък върху общия доход, която не може да задоволи онази социална справедливост, която, безспорно, трябва да съпътства всяко данъчно законодателство. По сегашния закон доходите от 100.000 л. до 150.000 л. се облагат с 2% допълнителен данък върху общия доход и се достига за доходи над 2.000.000 л. — до 36%. Въ настоящия законопроект виждаме едно изменение въ градацията на самите доходи и едно намаляване на процентите на облагането.

П. Попивановъ (з): Г. председателю! Подписва се въ списъка сега наново. Факт е, че Калфовъ не се е явил, а пък е подписанъ.

П. Дековъ (з): Това е фалшификация, престъпление!

Е. Поповъ (з): Настоящият законопроект като че ли ни внася едно подобрене въ данъчната система.

Х. Калфовъ (д. сг. Ц): (Към П. Попивановъ) Не съм отсъствувал никога.

П. Попивановъ (з): Достатъчно е, че имате пълномощник — г. генералъ Русевъ, който Ви подписва. Ние констатираме само факта.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля ви се, г-да!

Х. Калфовъ (д. сг. Ц): Нито един ден не съм отсъствувал. Това е факт.

П. Попивановъ (з): Вие не сте виновен, Васъ не обвиняваме, а другъ.

Х. Калфовъ (д. сг. Ц): Въ 9 години нито един ден отпусък, нито едно отсъствие нямамъ.

П. Дековъ (з): Въ Парламента се върши фалшификация — изтрил подписъ и написанъ на нова смѣтка. За честта на българския Парламентъ, моля да се вземе актъ отъ председателя и да се направи необходимото. И това са честни и почтени хора и държавници!

Председателствуващ Н. Захариевъ: Дайте списъка.

И. Василевъ (з): Новото обновително движение, което ще възроди България!

П. Дековъ (з): Не можемъ да си затваряме очите предъ едно престъпление.

Х. Калфовъ (д. сг. Ц): Повече от 9 години съм членъ на Парламента. Нека се направи справка, че не съм взелъ нито един ден отпусък. Дойдохъ днесъ въ началото на заседанието, но нямаше присъствената книга. Излязохъ и сега се връщамъ. Искамъ да кажа, че и днесъ не съм отсъствувалъ.

Председателствуващ Н. Захариевъ: Г. Калфовъ, вървамъ, че не сте отсъствувалъ. Обаче повдига се въпросъ, че г. Русевъ Ви подписалъ на книгата и се повдига въпросъ, може ли единъ народенъ представител да разписва своя другаръ, който не присъствува. Въ случая Вие нямате никаква вина; вината се вмѣнява на Иванъ Русевъ, защото той Ви е подписалъ.

Ж. Маджаровъ (з): Може да го подпише, г. председателю, стига да е силна ръка! (Възражения отъ сговористите крило Цанковъ)

А. Аврамовъ (з): Вие бждете спокойни, защото съвѣст нямате. Вие сте кървави предъ българския народъ и предъ Парламента. (Глъчка)

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Аврамовъ! Моля, г-да!

Х. Калфовъ (д. сг. Ц): (Към А. Аврамовъ) За Вашето държане въ Ески-Джумая презъ 1921/1922 г. имаме сведения.

Председателствуващ Н. Захариевъ: (Звъни) Нямате думата, г-да.

А. Аврамовъ (з): Азъ бѣхъ обявенъ отъ твоята полиция за разбойникъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля ви се, г-да, ликвидиранъ е въпросътъ.

П. Дековъ (з): Искаме да знаемъ какъ се ликвидира съ едно престѣпление.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Председателството констатира, че не се е подписалъ Калфовъ, а Иванъ Русевъ го е подписалъ. Какво ще стане по-нататъкъ, ще видимъ.

Е. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Новото въ настоящия законопроектъ по отношение данъка върху дружествата е това, че тритѣ таблици, които сега съществуватъ и споредъ които

Н. Кемилевъ (д. ст. Ц): (Къмъ председателствуващия) Всички отсъствуватъ отъ тамъ (Сочи мнозинството) и всички все сѣ разписани. Азъ съмъ Ви говорилъ, г. председателю, на тая тема и съмъ Ви посочвалъ личности и отъ тамъ (Сочи дѣйствицата), и отъ тукъ. (Сочи лѣвицата) Но това доби право на гражданственостъ, изглежда!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Председателството си е вземало бележка.

Е. Поповъ (з): По сега съществуващия законъ дружествата бѣха раздѣлени на три категории, а по законопроекта се раздѣлятъ на четири категории. Въ новата категория сѣмъ онѣзи дружества, които се занимаватъ съ производство въ областта на земледѣлието и скотовѣдството, като се отдѣлятъ отъ дружествата, които се занимаватъ съ търговия, индустрия и земледѣлие. Съ законопроекта се прави едно чрезмѣрно увеличение на процентитѣ на облагането по таблици трета и четвърта, които сѣмъ въ връзка съ земледѣлието, скотовѣдството и кредитнитѣ кооперации. Ние обръщаме вниманието на г. министра на финанситѣ върху това, че се надѣваме, че въ комисията ще бѣде намалено това поѣкомѣрно облагане на доходитѣ на тия, които се занимаватъ съ земледѣлие и скотовѣдство, както и на доходитѣ на кооперативнитѣ сдружения за кредитъ, потребление, застраховка и производство.

Новото въ настоящия законопроектъ е и въвеждането на патентната система за облагане на онѣзи данъкоплатци, дребни търговци и занаятчии, чийто чистъ годишенъ приходъ не надминава 40.000 л. — тѣ ще плащатъ данъкъ-патентъ. Съ тази нова система на облагане се цели едно улеснение на фиска, като се предвижда 6-месечно предплатено плащане на опредѣления данъкъ посрѣдствомъ патентъ. Но азъ мисля, че въ комисията ще трѣбва да се занимаемъ малко по-обстойно и да опредѣлимъ начина, по който ще става опредѣлението на патента, съ който ще бѣдатъ облажени тази категория данъкоплатци, а също така да обрнемъ сериозно внимание и върху времето, презъ което ще трѣбва да се изиска плащането на патента, споредъ тѣхното занятие.

Но следъ като разгледахме различнитѣ видове облаганя, за всички категории български данъкоплатци по законопроекта за данъка върху приходитѣ, ние не можемъ да не се спремъ върху най-големата категория данъкоплатци, именно българскитѣ селски стопани. Ние ще трѣбва, безспорно, да направимъ едно сравнение, дали тѣзи български данъкоплатци се третиратъ еднакво съ всички други изброени до сега данъкоплатци по законопроекта за данъка върху приходитѣ. И констатацията, която азъ ще искамъ да направя, ще ви убеди, че съществува една страшна несправедливостъ, която повече, безспорно, не може да бѣде търпима и дълъгъ на министра и на Парламента е да се справятъ съ тази крещяща нужда, съ тази голяма социална неправда. Така, напр., за всички други категории данъкоплатци, които получаватъ известенъ доходъ, следъ като отъ брутото доходъ сѣмъ спаднали всичкитѣ необходими, присѣжии на занаятието, разходи, отъ получения чистъ доходъ пакъ се спаднатъ 18.000 л. необлагаеми. Дали е така и съ българския селски стопанинъ? Преобладаващъ типъ стопанства у насъ сѣмъ стопанствата съ 50—60 декара земя. Тѣ съставляватъ грамдния процентъ отъ нашитѣ селски стопанства. И азъ тукъ ще искамъ да нахвърля една малка картинка, да направя, макаръ и набързо, една малка смѣтка, единъ малкъ баланс на едно таково селско стопанство, да да видете, дали то може да понася тѣзи данъчни тежести, съ които бѣше отрупано

досега, или пъкъ ще трѣбва и чего да приравнимъ къмъ всички други български данъкоплатци.

Единъ селски стопанинъ, който притежава 60 декара земя, примѣрно, която, да предположимъ, всичката е засѣта съ земледѣлски култури, безъ да остане нито една бразда угаръ, има, да кажемъ, следното разпредѣление: 40 декара сѣмъ засѣти съ пшеница, която ще даде единъ добивъ отъ 130 кгр. на декаръ, или всичко 5.200 кгр.; по 2 л., каквато е днешната пазарна цена на пшеницата, ще имаме 10.400 л. доходъ; 10-тѣ декари, да кажемъ, сѣмъ засѣти съ ръжъ, по 120 кгр. на декаръ — всичко 1.200 кгр.; продадени по 1-60 л., каквато е пазарната цена днесъ на ръжъта, ще имаме доходъ 1.920 л.; 10 декари, да кажемъ, сѣмъ засѣти съ ечемикъ, по 150 кгр. на декаръ, всичко 1.500 кгр.; по 1-60 л., каквато е днешната пазарна цена на ечемика, ще имаме доходъ 2.400 л.; и 10 декари сѣмъ засѣти съ царевица, по 150 кгр. на декаръ, всичко 1.500 кгр.; по 1-30 л., каквато е днесъ пазарната цена на царевицата, ще имаме доходъ 1.950 л. Или всичко бруто доходътъ на едно селско стопанство съ 60 декари земя е 16.670 л. или кръгло 17.000 л. годишно.

Какво е необходимо, обаче, за да може да излѣзе всичко това на мегданъ — вие много добре знаете. Нашето селско домакинство обикновено се състои отъ 4—5 души. Всички тѣ, отъ най-малкия до най-големия, влагатъ своя личенъ трудъ презъ всякогото време на годината, за да могатъ да обработятъ своитѣ 60 декара, и въ край на краищата получаватъ единъ бруто приходъ отъ 17.000 л. Да не говоримъ за всички онѣзи разходи, които сѣмъ необходими за поддръжката на живия и мъртавъ инвентаръ, безъ който, безспорно, не може да съществува селското стопанство. При таково едно положение, при една такава нерадостна картина, каквато представлява българското селско стопанство, нека всички тукъ искрено и чистосърдечно си зададемъ въпросъ: може ли досегашната данъчна система, съ която се облага българското селско стопанство, да съществува? Можемъ ли да бѣдемъ упорѣжвани отъ една или друга страна, че ние, представители на Народния блокъ, особено представителитѣ на Земледѣлския съюзъ, сме сѣмъ политически разаратъ върѣдъ българския народъ, като сме го карали да не плаща данъци? Не. Азъ дължа да отхвърля сѣмъ възмущение всички тѣзи инсинуации и ийтриги, които се подхвърлятъ отъ заинтересовани страни и същевременно да кажа, че ние решително заставаме на позицията, што българскиятъ селски стопанинъ да бѣде поддръженъ по плащане на данъцитѣ съ всички други категории данъкоплатци въ страната, за да може и той най-сетне да се почувствува равноправенъ гражданинъ на тази страна. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) Какъ ще можешъ, при днешното положение, да искашъ отъ едно селско стопанство, което притежава 60 декара земя и се състои отъ 5 членно семейство, на което брутото доходъ е 17.000 л. годишно, да плаща, както бѣше до миналата година, около 1.500 л. само поземеленъ данъкъ и да искашъ да плаща покрай това и бегалкъ за своитѣ нѣколко овце — ако има такива — да плаща данъкъ-сгради при онѣзи високи оценки, които бѣха сложени въ 1929 г., когато стана новата оценка на сградитѣ, и всичко това да легне върху неговия грѣбъ? Безспорно земледѣлскиятъ стопанинъ е правъ да иска, и ние сме длъжни да се отзовемъ на неговия позивъ, да му помогнемъ и да престанемъ да бѣдемъ за едни майка, за други мащеха.

И азъ мисля, че за да отговоримъ най-добре на интереситѣ на българския народъ, на българското народно стопанство, и за да стабилизираме нашитѣ финансии, ние, безспорно, ще трѣбва да спремъ изсмукването на последнитѣ жизнени сокове на земледѣлското селско стопанство подъ формата на крайно тежки и несправедливи данъци. Далече съмъ отъ мисълта, че тая голяма категория български граждани, каквато представляватъ българскитѣ селски стопани, трѣбва да бѣдатъ освободени окончателно отъ плащане на данъкъ. Тѣ ще трѣбва да плащатъ споредъ своитѣ сили. Нека съ аршина, съ който мѣримъ доходитѣ на другитѣ категории данъкоплатци, да отгѣримъ и доходитѣ на земледѣлскитѣ стопани. Ако ние си представимъ пѣлгата наша данъчна система съ всички онѣзи данъчни тежести, които понася българскиятъ народъ въ формата на една пирамида, и ако отдѣлнитѣ категории данъкоплатци представяватъ тухлицитѣ на тая пирамида, ние ще видимъ, че въ основата на пирамидата е българското селско стопанство. То е първоизточникътъ на всички онѣзи материали, съ които борави занаятчиия; то е първоизточникътъ на всички онѣзи материали, съ които работи нашата мѣстна, родна индустрия — да не говоримъ за паразитната индустрия, която всички признаватъ, че е паразитъ на нашето народно стопанство. И, безспорно, когато всички за-

няйтин и фабриканти произвеждат своите артикули, въ пресметането, въ kalkulацията на стойността на продукта, които хвърлят на нашия пазар, турят и данъци, съ които са обложени. Следователно, изводът от това е, че основата на нашето народно стопанство е селското стопанство и върху неговия гръб са легнали всички, изключително всички данъчни тежести.

Щомъ това е могло да бъде досега така, азъ питамъ представителитъ на Народния блокъ, питамъ представителитъ на днешното управление: ще търпимъ ли още тази несправедлива и неправда или ще трѣбва да пристѣпимъ смѣло и решително къмъ една данъчна система, която да установи повече правда и повече социална справедливостъ по отношение на данъчните тежести въ тая страна? И мене ми се струва, че г. министърътъ на финанситѣ не е далечъ отъ тази мисль. Само че, понеже неговиятъ обемистъ законопроектъ за прѣкитѣ и косвенитѣ данъци ще се забави, азъ бихъ го помолилъ да се съгласи — за да бждемъ улеснени и при гласуването на държавния бюджетъ, като имаме една установена база, върху която да градимъ приходната частъ на нашия държавенъ бюджетъ, който следъ месецъ или два ще гласуваме — тъй както той е уведи-чилъ досегашнитѣ три категории данъкоплатци по закона за данъка върху приходитѣ на четири, да предвиди още една, пета категория данъкоплатци, онѣзи именно, които получаватъ приходи отъ земята. Не ще да има много формалности, не ще да има много технически препятствия, заради това, защото ние ще се установимъ въ комисията, съ съгласието на г. министъра на финанситѣ, върху едно ярадуване и върху процентитѣ за облагане на доходитѣ на селското стопанство, още повече, че ние много лесно всѣка година можемъ да провѣрваме, какъвъ е срѣднитѣ добивъ на декаръ земя отъ различни видове култури и много лесно можемъ да се справимъ съ тѣхната пазарна стойностъ. Така ние най-лесно ще разрешимъ въпроса за облагането на българскитѣ селски стопани, като, разбира се, се възползуватъ и тѣ отъ принципа на единъ необлагаемъ екзистенцъ-минимумъ 18.000 л. По този начинъ, мисля, най-добре ще услужимъ на нашата държава и на нашия народъ, по този начинъ най-добре ще услужимъ на мира и спокойствието въ нашата страна. И само тогава, когато българскитѣ народъ, въ неговата грамадна частъ, селскитѣ народъ, види, че държавата се грижи и за него еднакво, както за всички други съсловия и категории данъкоплатци, само тогава той ще бжде повече привързанъ къмъ тая своя държава, само тогава селскитѣ стопани ще гледатъ на държавата и на властта като на свои собствени и, безспорно, ще представляватъ още по-голямъ устой за българската народностъ, за българската нация. Тогава именно ние ще можемъ да отбиемъ пристѣпнитѣ на онѣзи отъ дѣсно, които се надигатъ и които, разчитайки на късата паметъ на българския народъ, издигатъ днесъ лозунги за нѣкакво народно благоденствие, като мислятъ, че българскитѣ народъ е забравилъ кои сѣ тѣ. Ние виждаме днесъ бившиятъ министъръ-председателъ Александъръ Цанковъ да говори за нѣкакво ново народно движение, което ще донесе щастие и благоденствие на този народъ. Питамъ азъ: ще има ли той почва, ще има ли той последователи въ българското село тогава, когато то разбере, че днешната властъ, която изхожда отъ него и на която то даде довѣрието си на 21 юний, служи на неговитѣ интереси? Тогава този народъ ще даде ритникъ на г. Цанковъ и ще се спаси българската държава отъ нещастия и катастрофи. Тази политика следвайки, по този пътъ вървейки, ние ще можемъ да отбиемъ пристѣпа и на онѣзи отъ лѣво, които заблуждаватъ и вършатъ много лесно демагогия, че данъци не бивало да се плащатъ. Тѣ забравятъ, обаче, че данъцитѣ въ болшевишка Русия, които тѣ даватъ за образецъ, сѣ много по-тежки, отколкото сѣ днесъ въ България. И тогава, отбивайки пристѣпнитѣ на реакцията отъ дѣсно и на реакцията отъ лѣво, ние ще тикнемъ страната къмъ онова благоденствие, което тя заслужава, за да имаме въ тая земя единъ радостенъ народъ и една цвѣтуща държава (Рѣкоплетсканя отъ мнозинството)

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Празни приказки и празни каси!

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Българскитѣ народъ търпи и макаръ това да направите.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Всички законопроекти, които се внасятъ въ Народното събрание, сѣ важни, обаче единъ отъ най-

важнитѣ е този, който засѣга имотното състояние на българския гражданинъ. Трѣбва да съжаляваме, че нѣма нуждното спокойствие у народното представителство, когато се разглежда такъвъ единъ важенъ законопроектъ, какъвто е този за облагане приходитѣ на българския данъкоплатецъ. Причини за това има много.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Достатъчно е, че правителството има спокойствие да ги приготвява.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Трѣбва да признаемъ, че Народното събрание много набързо разглежда законопроектъ, защото той едва завчера ни бѣ раздаденъ и нѣма човѣкъ възможностъ да се ориентира въ неговата сложна материя. Тия, които стоятъ близо до Министерството на финанситѣ, знайтъ, наистина, намѣренитѣ на министерството, респ. на ония неговии отдѣления, които се занимаватъ съ кодифицирането на данъчнитѣ закони. И азъ мисля, че нѣма да закѣснемъ много — и това е моето желание — да разгледаме пълнитѣ данъчни законопроекти, които ще се внесатъ и които представляватъ единъ пълнен кодексъ на всички закони за прѣкитѣ и косвенитѣ данъци. Даже, ако се не лъжа, въ Министерството на финанситѣ вече разполагатъ съ готовъ законопроектъ за прѣкитѣ данъци, а така сѣщо и съ единъ пълнен кодексъ на всички закони за косвеното облагане.

Като имаме това предъ видъ азъ мисля, че отъ тая трибуна не трѣбва да се разглеждатъ ония законопроекти, които тепърва ще бждатъ внесени и които сега не сѣ предметъ на разглеждане, а трѣбва да се ограничимъ да разгледаме онова, което днесъ ни се представя. Така, напр., отъ тая трибуна се говори за паразитната индустрия, говори се за облагането доходитѣ на селското население, говори се за акциза, за облагането на виното и пр. и пр. Г. г. народни представители! Всички тия въпроси сѣ свързани съ законоположения отъ съвсемъ друга областъ и не би трѣбвало така експромто да ги разглеждаме, знаейки, че законътъ за митническата тарифа, напр., засѣга облагане съ косвенъ данѣкъ, че акцизътъ върху вината тоже е косвенъ данѣкъ. Не може днесъ, когато се занимаваме съ въпроса за прѣкитѣ данъци, да третираме материя отъ съвсемъ друга областъ, какъто е тази за паразитната индустрия, за акциза, за митата и пр. и пр. По начало азъ нѣмамъ нищо противъ изказанитѣ мисли напр. отъ г. Петковъ, обаче не мога напълно да се съглася съ него, що се касае до отричане въобще значението на индустрията. Той отиде даже дотамъ, да заяви, че по-добре било да жертвуваме българската индустрия, която е създадена съ голѣми усилия въ течение на толкова години, но да постигнемъ нѣкаква социална справедливостъ, която, все таки останала твърде мъглява и неясна. Азъ мисля, че когато се говори за данъчно законодателство, мисълта ни трѣбва да бжде ясна и прецизна и ние не трѣбва да се губимъ въ неопредѣлености, въ пожелания за социална справедливостъ, и пр., и пр. Сѣщо така се говори много общо и за бюджета — че трѣбвало да бжде реаленъ. Че той трѣбва да бжде реаленъ, по този въпросъ ще говоримъ, когато ще разгледаме бюджета на българската държава, но сега, когато разгледаме законопроектъ за прѣкитѣ данъци, нѣма защо да се спираме на въпроса за реаленъ бюджетъ. Безспорно, бюджетътъ се гради на постѣпленията, на приходитѣ, които държавата реализира чрезъ облагане на известни обекти, и дотолкова сега може да става въпросъ за реаленъ бюджетъ, доколкото въ дадения случай може да стане дума за облагане на известни обекти. Азъ, обаче, държа на единъ принципъ, който мисля, че не се отрече отъ никого: това е принципътъ, че държавата, за да изпълни своитѣ задачи, трѣбва да има известни постѣпления. Държава безъ данѣци не може, и азъ мисля, че грѣшатъ онѣзи другари, даже отъ болшинството, които отиватъ до крайностъ и считатъ, че всичко трѣбва да бжде така опростотворено, за да бжде близко до социалната справедливостъ, че, за да отбиемъ атакитѣ отъ лѣво срещу държавната управа, трѣбва едва ли не да освободимъ българския данъкоплатецъ отъ плащането на всѣкакви данѣци.

Държавата, като организирано цѣло, има нужда отъ известни постѣпления. Азъ много пѣти съмъ казвалъ, че държавниятъ бюджетъ се различава отъ бюджета на отдѣлната личностъ. Докато отдѣлната личностъ опредѣля, нагажда разходитѣ си споредъ приходитѣ, държавата, наопаки, опредѣля по-напредъ своитѣ разходи и следъ това приходитѣ си. И ако днесъ държавата има толкова и толкова милиарда разходи, ние ще трѣбва да намѣримъ въ същия размѣръ срѣдства, за да ги покривемъ.

С. Димитровъ (раб): Тъзи срѣдства ще ги намѣрите отъ работниците и селяните!

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Докато частниятъ стопанинъ, както казахъ, постѣпва по единъ начинъ, държавата постѣпва по другъ начинъ. И азъ мисля, че г. министърътъ на финанситъ, който ни сезира съ разглежданитъ законопроекти, изхожда именно отъ това положение, че държавата днесъ се намира въ стѣснено положение, има нужда отъ известни приходи, за да покрие своитъ разходи, които сж установени — нѣма нужда да ги изброявамъ, за министра на финанситъ тѣ сж известни и установени. Тъзи разходи, г. г. народни представители, трѣбва да се покриватъ. Какъ ще се покриватъ? Не важи, дали ни се даватъ съвети отъ една или друга парламентарна група, дали това е находчивостта на отдѣлна личностъ въ министерството или на самия министъръ на финанситъ — важното е да се намѣрятъ приходи, достатъчни за покриване на разходите.

При това принципно положение, обсъждайки законопроекта за прѣжитъ данъци, за насъ е важно да видимъ, кои обекти могатъ да бѣдатъ обложени съ прѣжъ данѣкъ, отъ кои обекти можемъ да съберемъ известни данъци, за да формираме онова перо, което фигурира въ държавния бюджетъ, като постѣпление отъ прѣжъ данъци. Другъ е въпросътъ за косвенитъ данъци. Него ще го обсъждаме, когато се внесе съответниятъ законопроектъ за разглеждане.

Имайки въ бюджета перо отъ прѣжъ данъци, ние, разглеждайки представения ни законопроектъ, трѣбва да се спремъ на въпроса за постѣпленията и облаганията съ прѣжъ данъци. И правъ бѣше единъ отъ преждговорившитъ като каза, че е важно въ случая да се опредѣли главно размѣрътъ на облагането, защото, когато говоримъ за обекти на облагане, законопроектътъ за прѣжитъ данъци има предъ видъ най-много това, съ какви проценти ще се облагатъ свободнитъ занаяти, търговията, индустрията, дружествата, какъвъ е допълнителниятъ данѣкъ върху общия доходъ и пр. и пр., които, взети всички вкупомъ, ще формиратъ цифрата, която фигурира въ бюджета, като постѣпления отъ прѣжъ данъци.

Азъ намирамъ, че процентитъ, изразени въ законопроекта, не съставляватъ никакво увеличение въ сравнение съ процентитъ, които имаме днесъ въ закона. Наистина, докато въ закона освободнитъ закѣтия се облагатъ съ 4%, сега съ законопроекта се облагатъ съ 8%, но, както ни се обясни отъ г. министра на финанситъ, който взе думата въ началото, по законопроекта сега имаме едно единствено облагане съ известенъ процентъ. Нѣма, както е въ сегашния законъ, първично облагане въ полза на държавата и следъ това вторично облагане въ върхнини въ полза на окръжитъ, общинитъ, търговскитъ камари и т. н. Въмѣсто да имаме 4% за държавата и още 4% върхнини въ полза на окръжитъ, общинитъ и пр., сега ще имаме едно единствено облагане съ 8%, което се разпредѣля, както е казано въ законопроекта: 50% за държавата, 30% за общинитъ, 10% за окръжитъ и другитъ 10% за търговскитъ камари, за желѣзницитъ, за бедствия и пр. Азъ, прочее, намирамъ, че увеличение въ случая нѣма, макаръ и привидно така да се чини. И мнозина народни представители се смущаваха, защо изединъ пътъ се качва цифрата на 8%, когато въ сѣщностъ днесъ е 4%, безъ да държатъ смѣтка, че по стария законъ се даваха 4% въ полза на окръжитъ, общинитъ и пр., а сега, както казватъ, се приема изцѣло процентътъ 8% и после се разпредѣля съответно между държавата, окръжитъ, общинитъ и т. н.

Г. г. народни представители! Азъ признавамъ, че най-справедливъ данѣкъ ще бѣде юнзи, който нѣма да представлява затруднения за данѣкоплатеца. Често пъти се говори за тъй наречения *impôt unique*, единственъ данѣкъ. Но ние, изглежда, не сме дорасли още, не сме достигнали днесъ до това положение — мисля азъ, това е моето скромно убеждение — да се добижимъ до облагането съ единственъ данѣкъ на всички категории и условия на българскитъ данѣкоплатци. Това би било идеално постижение и, като идеалъ, и азъ го таа сжщо така, смѣтайки, че все ще дойде времето, когато ще плащаме единъ единственъ данѣкъ. Какъвъ ще бѣде той — дали ще обгръща само нашитъ редовни приходи и ще бѣде прогресивенъ, споредъ постѣпленията на нашитъ приходи, като засѣга вноса само на известни артикули, както бѣ доскоро въ Англия, напр., където само отъ нѣколко броя се получаваша досега милиардитъ, но сега и тамъ се увеличи числото на стокитъ, които се облагатъ съ косвенъ данѣкъ — това е безразлично, нѣма значение. Това можемъ да го имаме като идеалъ за въ бѣдеще; но днесъ, когато имаме да се справимъ съ конкретни нужди на държавата —

това е моята мисль — ние трѣбва да изхождаме отъ положението, което имаме сега, и съобразно съ него да нареждаме закона си за прѣжитъ данъци. Азъ мисля, че законопроектътъ, който е изготвенъ отъ Министерството на финанситъ и който ще обеме въобще всички облагания на българскитъ данѣкоплатци съ прѣжъ налози, е готовъ, и ако не бѣха особенитъ условия, при които сме поставени да работимъ, може би щѣше да бѣде твърде навременно да се сезираме съ този законопроектъ. И азъ изказвамъ въ тоя смѣсль едно пожелание предъ г. министра на финанситъ: нека ни сезира най-сетне съ този законопроектъ, който той има въ папката си, който е готовъ и който макаръ и да се състои отъ много членове, наистина, ще имаме търпението и приката, било тукъ въ пленума, било въ финансовата комисиия, да се занимаемъ съ неговитъ положения и да видимъ кои отъ тѣхъ трѣбва да бѣдатъ запазени и кои, следъ като бѣдатъ подложени на критика, отхвърлени.

Наистина, могатъ да се намѣрятъ уважителни мотивитъ, по които се внася сега само едно съкратено извлѣчение отъ законопроекта, който се потпи отъ Министерството на финанситъ и който кодифицира всичкитъ закони за прѣжитъ облагания, напр., защото сме въ надвечерието на новата година, която иде, и трѣбва да се занимаемъ съ бюджета, а ако се занимаваме съ голѣмия законопроектъ за прѣжитъ облагания, това ще ни отнеме месеци подъ редъ — а бюджетътъ не търпи отлагане, той трѣбва да бѣде сплосенъ и съставенъ. Въроятъ г. министърътъ е ималъ предъ видъ това бързо настѣпване на момента, когато ще трѣбва да се внесе бюджетопроектътъ на държавата и съ огледъ на това той иска да стабилизира приходитъ, които се формиратъ въ неговия бюджетъ, като постѣпления отъ прѣжъ данъци.

Г. г. народни представители! Що се отнася до селото, безспорно, че тукъ можемъ да изтъкнемъ едно пожелание.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Само пожелания не щемъ, а искаме решителни мѣрки.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): То би било общо пожелание на всички групи, които сж представени въ Народното събрание, а именно: селото да бѣде третирано по начинъ такъвъ, който да дава изразъ на внимание, на зачитане интереситъ на селския данѣкоплатецъ. Това пожелание, обаче, не може да отиде дотамъ, както казахъ, че да освободимъ българския данѣкоплатецъ, селянитъ, които съставляватъ близо 80% отъ населението, отъ плащане на данъци на държавата. Ние трѣбва веднѣжъ за винаги да разберемъ това и да по втѣлимъ въ сѣвѣстѣта и съзнанието на българския селякъ, че той трѣбва да плаща данъци, че той трѣбва да понесе известни тежести, ако иска държавата да се справи съ мѣнотитъ, които ѝ сж легнали на плещитъ. Не трѣбва да проповѣдаме въ селото, че днесъ земледѣлецътъ може да бѣде освободенъ отъ единъ данѣкъ, утре — отъ втори, другъ денъ — отъ трети, и така да се дойде въ даденъ моментъ до положението, когато селянитъ ще смѣтатъ, че нѣма защо повече да плащатъ на държавата данъци, защото има закони, които ги освобождаватъ отъ това задължение и никой не може да ги застави, да изиска отъ тѣхъ повече да плащатъ.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че Народниятъ блокъ въ данѣчно отношение е изпѣлчилъ оная платформа, въ името на която водѣ изборителната борба, завършена съ изборитъ на 21 юний.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Платформата, чието приложение още не е почнало!

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Ние създадохме нѣколко закона за облекчение положението на селянитъ. Азъ мисля, че, колкото и да е желателно да се направѣ нѣщо повече въ това отношение, ще го правимъ постепенно, безъ, обаче, да пристѣпваме къмъ главолумни, бихъ казалъ, не реформи, а пертурбации въ нашето данѣчно законодателство и въ нашия финансовъ и стопански животъ.

Собственно нашиятъ селянинъ днесъ плаща много малко прѣжъ данъци и мисля, че тая смѣтка, която правѣше преждговорившиятъ г. Еню Поповъ — като изгарваше, че отъ 60 декара земя, колкото има срѣдно нашиятъ селянинъ, той има само 16 хиляди лева приходъ, който приходъ, обложенъ, ще даде кой знае какъвъ колосаленъ данѣкъ, който ще разсипе селския стопанинъ и по тоя начинъ ще създаде известна неправда — тая смѣтка, казвамъ, бѣше неоснователна. Защото, ако действително $\frac{1}{4}$ отъ нашитъ селяни, които притежаватъ земя до 60 декара — а статистиката ни показва, че голѣмото болшинство отъ нашитъ земледѣлци иматъ земя не повече отъ

50—60 декара — ако действително нашият селянин има средно чистъ приходъ само 16 хиляди лева, както се изчислява, тогава той ще попадне въ категорията, която плаща минимумъ данъкъ върху прѣжитъ облагания, а именно ще плати само 200 л. данъкъ.

Азъ мисля, че всички г. г. народни представители ще признаятъ, че 200 л. данъкъ на единъ селски стопанинъ, безразлично дали обработва 40, 50 или 60 декара, не е толкова чрезмѣрно голѣмъ и тежъкъ, който да го разстрои и да внесе пертурбация въ нашия стопански и финансовъ животъ. А това е положението, споредъ законопроекта, който ни се представя. Ако прегледате таблицата за патентното облагане, ще видите, че тамъ се предвижда за приходъ до 20 хиляди лева — не 16 хиляди лева — минималенъ данъкъ 200 л.

Е. Поповъ (з): Извинете, точно това и азъ искамъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Така щото, азъ мисля, че 200 лева не сѣмъ такъвъ чрезмѣрно голѣмъ и тежъкъ данъкъ, който да смае и съсипе селския стопанинъ и да създаде пертурбация въ нашето стопанство.

И. Драгойски (д): Г-нъ Мутафовъ! Селянинътъ не плаща тия 200 лева като данъкъ занятие. Той не се облага по тоя законъ. По тоя законъ вие ще обложите само ония, които влизатъ въ категорията на безобложния данъкъ, на данъка занятие и пр. Имаме такива случаи: селянинъ, който притежава до 100 декара земя, не плаща данъкъ на хазната, а плаща само на общината; другъ данъкъ на държавата, освенъ косвенитъ данѣци, той не плаща. Ако е шивачъ, ако е бакалинъ и т. н. — ще плаща данъкъ; но такива данъкоплатци сѣмъ вече друга категория. Тамъ работата е друга.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Моята мисль бѣше тази: че нѣма защо постоянно да вѣтляваме въ съзнанието на нашия селски производител, че той чрезмѣрно е обложенъ и че данѣчното законодателство е толкова обременително и непоносимо за него, че трѣбва непременно да станатъ кой знае какви промѣни, измѣнения и допълнения въ сѣщото. Напротивъ, азъ подхвърлихъ тая мисль, която г. Драгойски поддържа и изразява, че нашиятъ селянинъ не плаща чрезмѣрно много данѣци, защото ние направихме много и много нѣщо за неговото облекчение по законодателенъ редъ; нѣма защо да го споменавамъ сега тукъ, защото това би значило да отричаме себе си.

Достатъчно е, обаче, все пакъ да кажа, че ние намалихме поземелния данъкъ до такъвъ обемъ, щото изключихме отъ облагането дребнитъ стопани; сѣщо тѣмъ отмахнахме и облаганията на дохода отъ птици, отъ масло, и т. н. — тѣхъ изключихме и тѣ не подлежатъ на облагане. Сега, г. Драгойски, ако селянинътъ действително има по-голѣмъ приходъ, който надвишава 20, 30 или 40 хиляди лева, то, споредъ таблицата, която имаме, ще плаща известенъ данъкъ, но тоя данъкъ не е чрезмѣрно голѣмъ, а е еднакво тежакъ за всички; съ тоя размѣръ на облагането ние не сме отегчили положението на селянина въ сравнение съ положението на еснафа, търговеца, индустриалеца и пр. Даже азъ бихъ казалъ, че, ако е думата за стопанска криза, днесъ тая стопанска криза бушува по-малко въ нашето село, отколкото въ града. Селскиятъ производител собствено нѣма пари, но той има достатъчно, за да може да се изхрани, когато еснафътъ, когато търговецътъ, когато индустриалецътъ често пѣти си недояжда, затуй защото не му достига да си плати, да си уреди задължението. И ние затуй създадохме специаленъ законъ за облекчение на длъжницитъ селски стопани, които облекчения отидоха дотамъ, докѣдето разумътъ ни подсказваше. Въ това отношение, ние сме изпълнили своитъ задължения, които поехме къмъ българския селякъ; ние не направихме по-малко отъ това, което бѣхме длъжни да направимъ. Па най-сетне, ако има още нѣщо да се върши, трѣбва ясно и опредѣлено да се каже, да го направимъ, стига само да го смели нашиятъ разумъ, нашата свѣсть, примирявайки се съ принципа, че трѣбва да плащаме въобще, за да покримъ това, което държавата има да изразходва.

Две думи, г. г. народни представители, за нѣкой нови положения, които азъ навипамъ въ законопроекта. Преди всичко за тѣмъ наречената патентна система. Въ това отношение, азъ мисля, че уважаемиятъ г. Ляпчевъ не бѣше правъ, когато смѣташе, че отъ точка зрение на резултатностъ, патентната система, която се предвижда въ законопроекта, нѣма да ни даде това, което ние чакаме отъ нея. Преди всичко, г. Ляпчевъ, чини ми се, правѣше една грѣшка, като смѣташе, че при па-

тентното облагане, декларация за реализирания нето приходъ на данѣкоплатеца не се дава. Съ други думи, той смѣта, че при патентното облагане не се дава декларация. Въ сѣщностъ, споредъ законопроекта, не е така. Патентна система се разбира, когато става облагане по външни признаци, безъ да се държи смѣтка за реализирания нето постѣпления на данѣкоплатеца; когато, напр., както става за нѣкой видъ търговия, извадишъ си патентъ, платишъ го, обаче си освободенъ отъ всѣкакво друго плащане на данъкъ, безразлично какви сдѣлки си правилъ, какви обороти си ималъ и пр. Патентното облагане, което предвижда нашиятъ законопроектъ, въ сѣщностъ не е патентна система.

А. Ляпчевъ (д. сг): А се нарича патентна.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Има съответенъ членъ въ законопроекта, който предвижда, че трѣбва непременно да се подава декларация и отъ тия, които се облагатъ съ патентъ, г. Ляпчевъ — и тѣ даватъ декларация.

Р. Василевъ (д. сг): То е, за да се опредѣли предварително приходътъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Въ какво се състои патентното облагане? Състои се само въ това, че начинътъ, по който ставаше опредѣлянето на прихода досега, нѣма да бѣде занаяпредъ тѣмъ муленъ, както бѣше досега вследствие на което се натрупвахъ несѣбрани данѣци за 5—10 години, а ще се събира тутакси, шомъ велнѣжъ се опредѣли данѣчътъ; или, по-добре, облагането ще става еднолично отъ данѣченъ чиновникъ. Билъ той данѣчна контрола, или данѣченъ агентъ, както щете го наречете — оня, когато данѣчното управление ще делегира — който съ съдействието на представителя отъ бранша ще споходи всѣки единъ, който има доходъ до 40.000 л. Тая система, г. г. народни представители, не е даже наша, бихъ казалъ. Първенството въ туй отношение иматъ държави съ вѣковна култура и опитъ въ своята данѣчна политика. Напоимѣрь, въ Франция, кѣдето се предвижда патентно облагане на доходи не даже до 40.000 л., а до 50.000 франка — които правятъ близо 200—300 хиляди лева — тамъ даже се предвижда и допушта еднолично облагане, т. е. данѣчниятъ чиновникъ, съ съдействието на представителя отъ бранша, ще споходи всѣки единъ, който ще декларира — какво? — къмъ кой разредъ желае да бѣде той отнесенъ, споредъ своитъ приходи; и данѣчниятъ чиновникъ, заедно съ представителя на бранша, ще провери дали действително тая категория, която той посочва — азъ говоря за французското законодателство — отговаря на истината, или не.

Какво правимъ ние? Ние не правимъ нищо повече отъ това, което става въ Франция: ние даваме право, туй данѣчно облагане да става еднолично отъ данѣчния чиновникъ, съвмѣстно съ представителя на бранша. Всѣки ще даде декларация — длъженъ е да даде такава; по нареждане на данѣчния началникъ, ще вземе тая декларация представителятъ на данѣчната властъ, който, съвмѣстно, съ представителя на бранша, като контрола, ще споходи работилницата, или бюрото, или дюкяна на оня, който е подалъ декларацията, и по неговитъ тевтери, или по начини, които законътъ предвижда, ще опредѣли, какъвъ приходъ има нето и, съобразно съ неговия нето приходъ, ще опредѣли и неговото данѣчно облагане. Ако действително по намѣрването на данѣчния агентъ тоя приходъ не е по-голѣмъ отъ 40.000 л., въпросътъ се свършва; но ако приходътъ е повече отъ 40.000 л., г. Ляпчевъ, облагането на данѣкоплатеца става отъ първоначалната комисия, която не е вече въ едноличенъ съставъ, а е въ съвсемъ другъ съставъ, и тя ще вземе своето постановление, което ще върви по своя редъ на обжалване.

Азъ мисля, че това еднолично патентно облагане само по себе си не представлява нѣщо мѣчно, тежко за постигане и далечъ не е тѣмъ опасно, както се изказваше подозрение, че то, може би, ще ни даде резултати негативни и че въ кѣсо време ще бѣдемъ принудени да се върнемъ къмъ старата система. Азъ нѣмамъ куража да бѣда такъвъ пророкъ, да мисля, че ще се повърнемъ къмъ старата система. Напротивъ, азъ мисля, че тая система трѣбва да се подобри и разшири, както е желанието на много народни представители. Азъ имамъ случаи да чуя мнение отъ г. г. народнитъ представители, че тая патентна система не би трѣбвало да засегне, напр., само данѣкоплатцитъ, които иматъ доходъ до 40.000 л., а трѣбва да засегне и онѣзи, които иматъ доходъ до 60, 70, 80 хиляди лева.

А. Ляпчевъ (д. сг): Винаги има разни мнения.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Азъ не сподѣлямъ тоя възгледъ. Азъ мисля, че е опасенъ и то не по съображения на експедитивностъ, които съображения сѣ легнали въ основата на законопроекта, който ни се предлага, но по съображения отъ друго естество, а именно съ огледъ на сегашната данъчна администрация. Мисля, че бихме се натъкнали на нѣкои мъжнотии, ако оставимъ на единъ едноличенъ органъ облагането на онѣзи, които иматъ повече отъ 40.000 л. доходъ. И най-сетне, бихъ казалъ, г. г. народни представители, че въ такъвъ случай 3/4 отъ българскитъ данъкоплатци ще спаднатъ къмъ тази категория, т. е. къмъ патентното облагане. Ограниченото, обаче, патентно облагане ще ни даде възможностъ да постигнемъ оная бързина, която преследва г. министрътъ на финанситъ. Той иска да събере колкото е възможно по-скоро онова, което държавата има да взема. Тукъ се изказа такова мнение — и азъ го сподѣлямъ — че е странно, дото досега въ тевтеритъ на данъчнитъ чиновници фигуриратъ тѣхъ нареченитъ слѣти данъци отъ 1878 г. досега. Но г. министрътъ ни занима по-рано съ редъ законопроекта за зачеркване на тѣзи данъци, които фигуриратъ отъ 1878 г. Данъчното облагане ще трѣбва да се приведе въ известностъ, да се знае, кой какво има да плаща. Най-много, както се казва тукъ — напълно сподѣлямъ това мнение — трѣбва да се знае отъ 5 години какво има да се плаща. Всичко онова, което е отъ преди 5 години г. министрътъ трѣбва да има тая амбиция, тоя стремежъ полека-лека да му тури кръстъ, да го изтрие отъ тевтеритъ на данъчнитъ чиновници, за да бждемъ начисто, да знаемъ, какво има да плащаме и събираме. Защото ако ние, интеллигентни хора, не можемъ да се справимъ съ данъчния облогъ, можете да си представите, какво е положението на слабограмотнитъ. Азъ мисля, че по-скоро бихме могли да се оплакваме отъ финансовата, данъчната администрация, отколкото отъ данъцитъ, които сѣ легнали върху плещитъ на българския данъкоплатецъ. Мъжнотиитъ на данъкоплатеца идватъ отъ неуредици въ финансовата, данъчната администрация, отколкото отъ онѣзи тежести, които законътъ му предвижда въ процентното облагане. Често пѣти ние се теготимъ отъ това, че сме обложени съ данъци не по даденъ процентъ, а просто по имажинерни приходи, върху които единъ данъченъ чиновникъ си въобразява, че трѣбва да бждемъ обложени, защото сме имали тѣзи приходи, а въ сѣщностъ ги нѣмаме.

Патентното данъчно облагане, което въвежда г. министрътъ, се отличава отъ онова по външни признаци. Съ тия външни признаци, както се изнесе отъ тая трибуна, трѣбва веднѣжъ за винаги, г. г. народни представители, да сѣксаме.

Нека минемъ къмъ облагане на дружествата. Нѣма тевтери — тѣ не вдъхватъ довѣрие — ще облагаме по външни признаци. Но това е нѣщо много субективно, зависящо отъ усмотрението на данъчния чиновникъ. Той намира, че еднѣ фирма се занимава съ това и това — напикъ цѣль редъ цифри и често пѣти я облага съ стотици хиляди лева данъци, когато въ сѣщностъ тя нѣма толкова приходи отъ даденото предприятие. Тѣзи — произволи не бихъ казалъ азъ — недостатъци, полека-лека трѣбва да се премахнатъ. И азъ съ радостъ констатирамъ, че въ законопроекта, който ни се предлага на обсъждане, тѣзи дефекти ги нѣма.

Къмъ търговскитъ книги се прибѣгва сега, по принципъ, въ различие отъ това, което Върховниятъ административенъ сѣдъ бѣше приелъ — че търговскитъ книги не може да се взематъ подъ внимание — и простото заявление на данъчния началникъ, че тия книги не вдъхватъ довѣрие, сега се избѣгва. Като принципъ, сега се възприема, че търговскитъ книги съставляватъ доказателство за реалнитъ приходи на дадена фирма. Ако, обаче, данъчниятъ началникъ намѣри, че тия търговски книги — което често пѣти се случва, защото къмъ подобни измами данъкоплатцитъ често пѣти прибѣгватъ — ако, казвамъ, данъчниятъ началникъ намѣри, че търговскитъ книги сѣ подправени, че сѣ двойни, че не отговарятъ нито на капитала, нито на оборота, нито на печалбата, нито на приходитъ на предприятието, и, че данъкоплатецътъ иска за скрие и вмѣсто 400 хиляди лева печалба, той представлява 50 хиляди лева и, че очевидно лъже, тогава данъчниятъ началникъ прибѣгва — но вече не произволно — къмъ използване външнитъ признаци — и това е сполучливото разрешение на въпроса, което азъ намирамъ въ законопроекта на г. министъра — а именно, данъчниятъ началникъ прибѣгва къмъ експертиза, която въ такива случаи е задължителна по законопроекта. Тая експертиза може да се състои въ вземане мнението на нѣкое друго лице — експертъ-счетоводителъ, или представител на Народната банка въ дадено мѣсто — което нещо

лице ще се намѣси въ преглеждането на тевтеритъ: нѣма само по суверенното право на данъчния началникъ да се опредѣля, какъвъ е приходътъ на дадена личностъ или фирма, а ще се потърси въ тевтеритъ, да се види, каква е истината. Ще се вземе предъ видъ капиталътъ, оборотътъ, голѣмината на стопанството или предприятието, числото на работницитъ, които то поддържа — маса нѣща, които сѣ изброени въ законопроекта. Азъ не се спирамъ на тѣхъ, защото считамъ, че сега въпросътъ трѣбва да се разгледа изобщо, принципино, а безъ да се спираме на детайли, които ще разглеждаме, когато ще се занимаваме съ отдѣлнитъ членове на законопроекта. И, ако нещата даде указание на данъчната властъ, че приходитъ на дадена фирма или личностъ трѣбва да бждатъ обложени въ еднѣ-какъвъ размѣръ, това ще задоволи всички — и данъкоплатци, и данъчна властъ, и сѣдилища; то ще задоволи, казвамъ, и сѣдилищата, които ще има да контролиратъ онова, което се е установило отъ данъчнитъ комисиции.

Мисля, че можемъ да бждемъ доволни отъ начина, по който се опредѣля и разхвърля данъкътъ върху приходитъ — дадени ни сѣ положения, които ни задоволяватъ. Азъ въ дадения случай намирамъ, че законопроектьтъ, който ни се представя, все-таки е една крачка напредъ, че е единъ напредъкъ въ нашето данъчно законодателство и не смѣтамъ, че трѣтваме съ него назадъ. Защото, за голѣмо съжаление, г. Петковъ, който изхожда отъ парламентарната група, принадлежаща на Народния блокъ, изказа възгледъ, които не сѣ на неговата парламентарна група. Той счита, че законопроектьтъ представлява една система на данъчно облагане, която за всичко може да държи смѣтка, само не за материалното положение на данъкоплатеца, и че е далечъ отъ социалната правда и справедливостъ, каквато трѣбва да цари въ данъчното законодателство. Азъ отричамъ това твърдение на г. Петкова и мисля, че съ законопроекта се приближаваме до справедливостъ, що се касае до размѣра на облагането и не се отдалечаваме отъ действителността, не обременяваме чрезмѣрно съ данъци българския данъкоплатецъ, чрезъ изнамиране нови обекти за облагане и нѣма защо да прибѣгваме до формулата за нѣкаква „паразитна индустрия“ и пр. и пр., за което не бѣше мѣсто и време да се говори по тоя законопроектъ.

Азъ сподѣлямъ възгледа, че българскиятъ левъ днесъ има по-добра цена, отколкото е ималъ преди 10 години, и че съ огледъ на това може да стане известна промѣна въ процента на облагането. Но при все това азъ мисля, че и при тази промѣнена цена на лева процентнитъ облагания на данъкоплатцитъ пакъ не сѣ голѣми, споредъ законопроекта. Вие виждате, че предѣльтъ на общия доходъ се намалява отъ 100 хиляди лева на 80.000 л. затуй, защото съ 80.000 л. днесъ може да се купи онова, което по-рано се е купувало съ 100.000 л. Това показва, че стойността на лева се е покачила и за това обстоятелство се е държало смѣтка въ законопроекта.

Законопроектътъ, обаче, съдържа норми не само за облагане на занаяти, търговия и индустрия, но има известни норми и за облагане на дружества. Въ това отношение, г. г. народни представители, имаме нѣщо ново, което по-скоро е една заслуга, една крачка напредъ, що се касае до намирането на приходи, които досега се старателно укриваха и не можеха да бждатъ обложени. Азъ ще посоча само два примѣра, за да видите какъ законопроектьтъ хваща онова, което по-напредъ не е било възможно да се хване. Фактъ е, че министерството често пѣти бѣше принудено съ окръжни да установява нѣща, които ги нѣмаше въ закона; даже предъ Върховния административенъ сѣдъ се изнасяха процесъ за облагания отъ данъчнитъ власти, които не хармонираха съ данъчнитъ постановления у насъ. Въ сегашния законопроектъ не е така. Думата ми е за българскитъ клонове на чуждестранни дружества. Досега ние нѣмахме постановление за облагането на печалбитъ, които можеха да бждатъ капитализирани и отнесени къмъ централата на дружествата съ сѣдалище въ странство.

Досега нѣмаше наредби, които да даватъ възможностъ да хванешъ и обложишъ тия печалби тукъ въ клоновѣтъ. Сега въ законопроекта, който разглеждаме, имаме ясно и категорично положение. Казва се, че върху приходитъ, които българскитъ клонове на чуждестранни дружества реализиратъ тукъ, макаръ и да плащатъ данъкъ занаяти, какъвто плащатъ и другитъ български дружества, събира се безобложенъ данъкъ 10% върху чиститъ печалби. Това едно. Второ едно измѣнение — казахъ, че ще си послужи само съ два примѣра — което тоже намирамъ, че е много правилно и основателно, се отнася до разликата въ емисионния курсъ на издадени ценни книжа, акции да кажемъ,

на едно дружество — думата е за облагане на дружествата. Досега поне нѣмахме норми, за да обложимъ тая разлика въ емисионния курсъ на ценнитѣ книжа. Прѣмъръ. Едно дружество има единъ милионъ лева, но туй дружество е успѣло да си създаде имоти за 2—3 милиона лева. То дохожда въ даденъ моментъ до съзнанието, че трѣбва да емитиратъ акции, напр., за още единъ милионъ лева. Тоя единъ милионъ лева е печалба за него. Тя е реализирана печалба и то ще я събере отъ акциитѣ, които ще пласира между акционеритѣ. Досега това бѣше неуволимо по силата на данъчнитѣ закони. Сега, обаче, се предвижда ясна наредба въ законопроекта, а именно, че разликата въ емисионния курсъ при издаването на нови ценни книжа, които отговарятъ на имотното състояние — да не бѣдатъ фиктивни разбира се — което е реализирало дадено предприятие, подлежи на облагане също така, както първоначалниятъ капиталъ, който има дадено дружество. Това е много справедливо. Въ туй отношение може би, ние се различаваме отъ чужди законодателства, но има законодателства, които сподѣлятъ тоя принципъ. И азъ мисля, че е добре сега, при затрудненото положение на държавата, да обложимъ разликата въ емисионния курсъ, която досега не можеше да се хване, която бѣше спорна и създаваше поводъ за процеси, за процеси предъ съдебнитѣ мѣста, предъ Върховния административенъ съдъ, дали трѣбва новата емисия да се обложи, дали не трѣбва да се обложи и пр.

Две думи и за тѣй наречения общъ доходъ, който е предметъ на облагане съ данъкъ.

Г. г. народни представители! При патентното облагане доходътъ до 40.000 л. нѣма да плаща данъкъ върху общия доходъ, 3/4 отъ българскитѣ данъкоплатци — това трѣбва да го знаемъ, да ни бѣде ясно — нѣма да плащатъ данъкъ върху общия доходъ. Ще плащатъ такъвъ ония, които иматъ доходъ отъ 80.000 л. нагоре. Досега данъкъ върху общия доходъ бѣше като Ergänzungsteuer, допълнителенъ данъкъ. По силата на настоящия законопроектъ, доколкуто вникнахъ въ неговитѣ положения, той става самостоятеленъ данъкъ. Данъкъ върху общия доходъ е единъ самостоятеленъ данъкъ, който ще се разхвърля и ще се събира отъ всѣки единъ данъкоплатецъ, който има повече отъ 80.000 л. доходъ. Една крачка пакъ напредъ въ това отношение е това, че се събира приходътъ не само на бащата, главата на семейството, но и на членоветѣ отъ семейството, които живеятъ подъ единъ покривъ, въ една фамилия, разбира се, ако тѣ не сѣ задомени и нѣматъ отдѣлно стопанство. Ако живеятъ въ едно стопанство, ще се събератъ тѣхнитѣ приходи и ще се създаде единъ обектъ за облагане съ данъкъ върху общия приходъ. Облагането процентно е по-малко отъ онова, което се предвижда за облагане на занятията, търговията, индустрията и пр.

Азъ мисля, че е крачка напредъ тая разлика между сегашнитѣ законоположения, които се съдържатъ въ новия законопроектъ за прѣжитѣ данъци, въ сравнение съ стария законъ, който имаме досега и който даваше поводи за много контрoверзи и за различия въ облаганята на приходитѣ на отдѣлни членове на семейства, които, тѣй или иначе, се състоятъ отъ нѣколко души членове, които макаръ да сѣ имали самостоятелни фирми, макаръ да сѣ търгували самостоятелно и пр., но сѣ живѣли въ едно и също семейство. Тия положения даваха възможностъ за пререкания не само предъ данъчнитѣ власти, но и предъ административнитѣ.

А. Ляпчевъ (д. ст.): Недейте бърка семейства съ домакинства. Сега ги събъркайте.

Р. Василевъ (д. ст.): Домакинство е едно, семейство е друго.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Да, напълно съмъ съгласенъ.

И. Драгойски (д): Въ законопроекта е казано: на вѣнчило — 18.000 л. необлагаеми доходи.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Още нѣколко бележки, г. г. народни представители, ще направя, но не съ цель да омаловажа принципитѣ и законоположенията въ законопроекта, които искамъ да разгледамъ въ случая, но съ цель да дамъ поводъ за обсъждане на комисията, която ще се занимае съ законопроекта. Думата ми е за онова право на министра на финанситѣ, което му е запазено по силата на законопроекта, да издава заповѣди за закриване на

известни предприятия, на известни занятия, които се упражняватъ, ако не се предплати данъкъ-заятието.

И. Драгойски (д): Ако не се предплати!

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Да, ако не се предплати. Азъ мисля, че г. министърътъ въ това отношение е отишълъ много далечъ. Азъ нѣма да ви цитирамъ членове отъ законопроекта, но ще кажа, че по силата на известни законоположения въ него се предвижда, че ако не се предплати данъчното облагане — а то е 3/4 отъ цѣлото, както виждате — макаръ че е даденъ срокъ 6 месеца, а не три месеца, на два пѣти, тогава предприятието може да бѣде закрито.

А. Ляпчевъ (д. ст.): Тогава цѣлиятъ законъ за патентитѣ ще пропадне.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Това ще рече да се спре упражняването на занаятието отъ всѣки непредплатилъ данъка си. Азъ мисля, че въ това отношение далечъ се отива. И изказвамъ едно пожелание да се обмисли въ комисията, докъде може да се отиде.

Р. Василевъ (д. ст.): Патентитѣ предполагатъ само предплащане.

И. Драгойски (д): Не е вѣрно. Ако е дума за позволителнитѣ на продавачи на спиртни питиета, то е друго. Онова е патентна система въ тѣсенъ смисълъ на думата, а това въ законопроекта е данъкъ — то е друго нѣщо.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Г. г. народни представители! Когато на мѣстото на министра на финанситѣ седи единъ добросъвестенъ министъръ, който иска да изпълни добросъвестно своитѣ обязанности, както му повелява неговиятъ дългъ, можемъ да бѣдемъ застраховани отъ всѣкакви неправди въ туй отношение — че той ще затвори занятие и дюкяни, които би трѣбвало да продължатъ да работятъ, за да може данъкоплатцитѣ да печелятъ и да плащатъ на държавата. Но при нашитѣ партийни и партизански, бихъ казалъ, нрави, възможни сѣ често пѣти случаи, когато ще ви затворятъ известенъ дюкянъ, известна фирма, известно предприятие само затуй, защото не сѣ предплатили своя данъкъ върху приходитѣ. И тогава, не само че не ще могатъ да изкаратъ нѣщо за себе си и за семейството си, но — и за държавата.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): И да не ги затворятъ, ще ги пребиятъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Азъ само изказвамъ едно сѣмнение и бихъ желалъ въ комисията да се обмисли, докъде може да се отиде въ тая насока. Азъ съмъ съгласенъ съ предложението на г. министра на финанситѣ по принципъ, че трѣбва да се намѣри начинъ, бързо да се обложи и бързо да се събере данъкъ. Защото, ако досега сме страдали отъ нѣщо, то не е туй, че чрезмѣрно сме облагали, а туй, че бързо не сме събирали това, което е трѣбвало да съберемъ. Ако трѣбва, мога да ви прочета списъкъ и цифри за търговски дружества и фирми, които, макаръ и да иматъ съ десетки милиони основенъ капиталъ, дължатъ и до днесъ на държавата стотици хиляди и милиони левове данъкъ и въ течение на 5-6-10 години не сѣ платили нито единъ сантимъ на държавата.

Н. Пждаревъ (д. ст. Ц): Чакатъ да имъ се опростятъ.

И. Драгойски (д): Или да си промѣнятъ фирмата.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Какъ може да се търпи това положение? Ако г. министърътъ ни кажа при другъ случай, че отъ несъбрани прѣки данъци има недоимъци надъ 1 милиардъ лева, трѣбва да знаемъ, че тоя милиардъ лева неплатени данъци е отъ фирми и отъ дружества, които биха могли да си платятъ данъцитѣ, но не ги плащатъ. И азъ мисля, че г. министърътъ трѣбва да бѣде улесненъ, че трѣбва да му дадемъ възможностъ да ги обложи и събере бързо всички тия данъци. Казахъ, че ние въ това отношение сме отишли много далече и ще трѣбва да свиемъ нѣкакъ френа, за да не се търкаля колесницата надолу, за да отиде по дяволитѣ; би трѣбвало да се спре тя, за да не отиде по нанадолницето, да се спре тамъ, гдето разумътъ диктува и гдето интересътъ на държавата и фискътъ повеляватъ.

Изважа се тук едно становище, което азъ не мога да одобря: че законопроектътъ изхожда въ само отъ интереситъ на фиска и че нѣмалъ предъ видъ интереситъ на данъкоплатеца. Това не е вѣрно, г. г. народни представители. Даже и да бѣше така, азъ мисля, че това не е грѣхъ, защото ние боравимъ съ бюджетъ, съ приходи и разходи на държавата и естествено е, че ще изхождаме отъ интереситъ на фиска, отъ интереситъ на държавата, ще бранимъ тия интереси съ всички законни срѣдства, стига тѣ да не притурятъ повече къмъ това, което днесъ действително плаща данъкоплатецътъ.

Азъ си спомнямъ, че единъ народенъ представител отъ една парламентарна група, който по-късно бѣше министъръ на финанситъ — азъ бѣхъ тогава народенъ представителъ когато се внасяше бюджетътъ на държавата за 1919 или 1920 г., твърдѣше отъ трибуната, че облагането на българския данъкоплатецъ е толкова далечъ отишло, че трѣбва само една капка да се притурятъ, за да прелѣе чашата. Нищо не му попрѣчи, обаче, когато стана министъръ на финанситъ, да увеличи бюджета отъ 4 милиарда на 6 милиарда, който по-късно стана 8 милиарда и т. н.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Кой е той?

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Петъръ Тодоровъ. — Защо всичко това? Защото интереситъ на държавата, интереситъ на фиска го налагаха. Нещастнитъ войни ни обремениха съ задължения, които трѣбваше да плащаме, и трѣбваше да намѣримъ приходи, за да посрещнемъ разходите. И азъ разбирамъ станалото, макаръ и да не намирамъ за оправдана постѣпката на г. Петъръ Тодоровъ, и неговитъ приемници, които качиха бюджета отъ 4 милиарда на 6 милиарда, на 8 милиарда. Г-нъ Тодоровъ даде единъ милиардъ лева само за увеличение заплатитъ на чиновницитъ — едно перо, което е известно, което е ноторно за всички, които боравятъ съ нашитъ държавни финансии — като смѣташе, че българскиятъ чиновникъ е зле платенъ и трѣбва да се плати по-добре, съ паритѣ, които минаха въ разходъ на държавата.

Като поставямъ така принципно въпроса, азъ мисля, че е право това положение, което застъпваме ние сега. Ние не можемъ да не изхождаме отъ нуждитъ на фиска, отъ интереса на държавата, ние не можемъ да изхождаме винаги само отъ интереситъ на данъкоплатецитъ. Много право се забележи, че данъкоплатецътъ ще се чувства най-добре, когато нищо не плаща, когато му простятъ всички данъци, които има да дава. Но казахме, че държавата безъ приходи не може да съществува и ще трѣбва да се намѣрятъ приходи, за да покрие държавата своитъ разходи.

Още две думи за правата на г. министра на финанситъ, предвидени въ законопроекта, който се внася. Думата ми е за правото на ревизия отъ министра на финанситъ. Г. г. народни представители! Казахъ, че до 40,000 л. патентното облагане влиза тутакси въ сила. Когато, обаче, данъчиниятъ началникъ намѣри, че тия доходи сѫ повече отъ 40,000 л., препраща досието къмъ първоначалната комисиия, съставътъ на която и начинътъ на конституирането ѝ се знае. Но, казва се, когато данъкътъ е вече определенъ отъ всички данъчни власти, както се предвижда въ законопроекта, и влѣзе въ сила, министърътъ на финанситъ има право да прави ревизия на единъ окончателно фиксиранъ, окончателно определенъ данъкъ. Въ законопроекта е запазено такова право на министра на финанситъ, но азъ мисля, че това е много рисковано.

Т. Къичевъ (д. сг. Ц): Опасно е.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Азъ съмъ съгласенъ съ Васъ, че е опасно. Веднѣжъ единъ данъкъ фиксиранъ и даденъ на данъчинитъ власти за събиране, той не може по настояванетоъ и по субективното схващане на министра на финанситъ да бѣде ревизиранъ, да бѣде измѣняванъ.

И. Драгойски (д): Особено за текущата година.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Да, особено за текущата година. Въ законопроекта е казано за 3 години — значи и за текущата година — но за да има право на ревизия, не трѣбва да е изтекълъ тригодишниятъ срокъ отъ датата, когато данъкътъ е влѣзълъ въ сила — § 36.

Защото, г. г. народни представители, чини ми се, че сѫ възможни и злоупотребления въ дадения случай. Недобросъвестнитъ данъкоплатци ще прибѣгватъ — особено когато сѫ влиятелни — до министра на финанситъ и ще

искать ревизия на данъка, който окончателно е фиксиранъ и даденъ за събиране. И министърътъ може въ нѣкои случаи да устои, а въ други да не устои на искането и да допусне ревизията. Казва се въ законопроекта какъ става ревизирането. Има наистина уговорки, които създаватъ известни гаранции. Подхвърлямъ само въпроса, като мисля, че трѣбва да се занимаемъ съ него въ комисиията. Казва се въ законопроекта, че такава ревизия се допуска, когато има фактическа грѣшка, допустната било отъ данъкоплатеца при записване на приходитъ, било отъ данъчната властъ, при опредѣляне на данъцитъ. Има единъ френъ, както виждате, има една спирачка, но азъ мисля, че този френъ не винаги може да функционира правилно. Може г. министърътъ да намѣри, че има фактическа грѣшка при опредѣляне на приходитъ и разхвърляне на данъцитъ и да допусне тая ревизия, която фактически може да бѣде една неправда, и като се ревизира облогътъ, данъкоплатецътъ, вмѣсто да плати 20,000 л., да плати 10,000, или 7,000, или 5,000 л.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Ще има ли време министърътъ да се занимава съ данъцитъ на хората?

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Тукъ се натъкваме на едно положение, което повдига известни съмнения, и азъ бихъ желалъ комисиията да се спре на него, за да не изпадне въ грѣшки, които не е желателно да правимъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Нѣма ли да се подложи на рискъ престижътъ на министра, когато ще се занимава съ данъцитъ на известни данъкоплатци?

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): И туй може да стане.

Р. Василевъ (д. сг.): Когато има фактически погрѣшки.

И. Драгойски (д): Азъ поставямъ въпроса иначе: като види, че данъкоплатецътъ е обложенъ съ много малкъ данъкъ, тогава ще има свободата да иска увеличение.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Едвали ще има случай да бѣде сезиранъ министърътъ, когато данъкоплатецътъ е обложенъ съ малкъ данъкъ. Може по искане на данъчната властъ да стане такава ревизия. Азъ казахъ, че по начало не му отричамъ това право на министра, но бихъ желалъ въ финансовата комисиия да се обсъди това положение. Когато се касае за ревизия на малко обложени, ще трѣбва да се даде възможностъ на министра да коригира допустнатитъ отъ данъчната властъ фактически грѣшки при изчисляване приходитъ и опредѣляне на данъцитъ.

Г. г. народни представители! Азъ ще свърша съ още една малка бележка. Шокира ме единъ изразъ, който намирамъ въ законопроекта и който го имаме и въ досегашното данъчно законодателство. Азъ, интеллигентниятъ българинъ данъкоплатецъ, досега не мога да се помира съ този изразъ; азъ не съмъ филологъ, но не мога да кажа, че е удаченъ този изразъ, който е употребенъ въ нашето законодателство и който се употребява и сега въ законопроекта. Думата ми е за израза „безобложенъ данъкъ“. Малцина знаятъ, какво значи „безобложенъ данъкъ“.

Т. Къичевъ (д. сг. Ц): Недейте търси смисълъ въ безсмислицата.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Трѣбва да вземемъ нѣкой коментаръ или нѣкое ръководство, което ще ни напѣти, какво значи „безобложенъ данъкъ“. И за туй въ мотивитъ къмъ законопроекта и въ наредбитъ на Министерството на финанситъ се казва „безобложно разхвърляне“, „безобложно събиране“, защото ако се каже „безобложно облагане“, ще има една грозна тафалогия. Азъ, не се наемамъ сега да посоча по-удачна дума, съ която бихме могли да си послужимъ. Въ всѣки случай, този изразъ ме шокира и мисля, че той трѣбва да липсва отъ нашитъ закони.

Р. Василевъ (д. сг.): Той е останалъ по традиция.

Т. Къичевъ (д. сг. Ц): Както изразътъ „слабосилень“.

Д-ръ Х. Мутафовъ (д): Това безобложно облагане се отличава отъ облагането по декларации, защото при безобложното облагане се събиратъ данъци, безъ да се подаватъ декларации. Нѣкой получилъ нѣкакъвъ при-

ходъ, има нѣкакви случайни постѣпления и трѣбва за тѣхъ да плати известенъ данѣкъ. Това е безобложниятъ данѣкъ. Намѣрете подходящъ изразъ. Законенъ данѣченъ процентъ ли ще го наречете, или нѣщо друго, но той е все данѣкъ, не е „безобложенъ“ данѣкъ. Това е, споредъ менъ, единъ изразъ много неудаченъ.

Г. г. народни представители! При кѣситѣ бележки, които направихъ, мисля, че законопроектъ е навремененъ, още повече при невъзможността ни да се занимаемъ съ голѣмия кодексъ на законитѣ, засѣгащи всички прѣки данѣци. Този законопроектъ, макаръ и кратъкъ, съдържа смѣстивеното отъ онова, което може да ни се даде отъ общия кодексъ, отъ кодифицирането на нашитѣ закони по прѣкиятъ данѣци и съставлява всетаки крачка напредъ. Той се мѣжи да долови нови обекти, които сѣ изпълзвали досега отъ облагането, безъ да се отдалечава много отъ процентитѣ, които сме имали досега по облагането, и не увеличава данѣчните тежести — това е моята основна мисълъ, на която азъ много държа — за никое съсловие, за никоя класа. Съ него се усъвършенствува и процедурата, която ще трѣбва да се следва при разпредѣлянето и събирането на данѣцитѣ, вследствие на което нашата парламентарна група ще гласува законопроекта, тъй както ни е внесенъ отъ г. министра на финанситѣ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството).

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи да говоря въ вторникъ, понеже 15 минути оставатъ до 8 часа.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ Ви моля да изчерпимъ дебатитѣ по този законопроектъ. Останахте само Вие, г. Ради Василевъ, и моля Ви сега да говорите.

Р. Василевъ (д. сг): Законопроектътъ е важенъ.

Министъръ С. Стефановъ: Защото и безъ туй продължихме много и само Вие оставате да говорите.

Р. Василевъ (д. сг): Ще трѣбва да говоря и следъ 8 часа.

Министъръ С. Стефановъ: Нѣма значение. Ще моля тогава, г. г. народни представители, да продължимъ заседанието следъ 8 ч., докато се изкаже ораторътъ по законопроекта.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Съ днешния законопроектъ, който разглеждаме, и другиятъ, който го съпровожда, законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за събиране прѣкиятъ данѣци, ние пристѣпваме къмъ една сериозна работа, коя е иска вниманието на всички народни представители. Законитѣ, които се работятъ отъ Народното събрание, не бива да се работятъ и да излизатъ отъ 1—2—3 или 5 души, колкото работятъ въ комисията, а трѣбва да бѣдатъ резултатъ на общитѣ усилия на всички народни представители. Често пѣти тия закони, които се прилагатъ ежедневно, създаватъ едни конфликти, създаватъ една особена практика на приложение, за избѣгването на които могатъ да допривесатъ много и онѣзи народни представители, които, безъ да бѣдатъ особено подготвени и безъ да желаятъ да говорятъ и да пишатъ трактати, иматъ практика отъ приложението на тия закони. И тия народни представители могатъ да бѣдатъ много полезни при изработването на законитѣ, за да се избѣгнатъ грѣшкитѣ въ бѣдеще.

За съжаление, обаче, колкото вниманието на народното представителство се съсредоточава по въпроси, които така да се каже, сѣ злостата на деня, било по реконструкции, било по промѣни, било по интерпелации,...

З. п. Захариевъ (з): Това е вече рефлексъ отъ интерпелацията, която вчера се разглежда.

Р. Василевъ (д. сг)... толкова по тия законопроекти интересътъ е по-слабъ. А следъ това всички сме наклонни да критикуваме и да говоримъ, че данѣчното законодателство не е на мѣстото си и че данѣчното законодателство е отъ такъвъ характеръ, че то трѣбва да бѣде промѣнливо по-често. И, действително, данѣчното законодателство не е тъй консервативно и то много често се промѣня. Една отъ причинитѣ за това е, че данѣчните закони се

изработватъ безъ участието на голѣма частъ отъ народното представителство и често пѣти се приематъ при една бързина, при която, естествено е, могатъ да ставатъ грѣшки.

Г. г. народни представители! Принципътъ за прѣкиятъ облагания е единъ отъ принципитѣ, за които всички сме мечтали навремето — народи сѣ се борили, войни сѣ водени, революции сѣ правени. Една отъ по-важнитѣ точки, единъ отъ лозунгитѣ на демокрацията въ цѣлия свѣтъ е билъ той — обаче, за голѣмо съжаление, прѣкиятъ данѣци днесъ не сѣ въ състояние да пълнятъ държавнитѣ каси и да удовлетворяватъ нуждитѣ на държавата. Тѣ сѣ почти една много малка частъ отъ общитѣ постѣпления въ държавнитѣ бюджети. Докато навремето се пазише пропорцията прѣкиятъ данѣци да бѣдатъ повече отъ косвенитѣ, днесъ тѣ сѣ една шеста отъ туй, което може да се получи въобще като приходъ на държавата. Това е една ненормалност, една неправилност, осѣдена навремето отъ финансовата наука и отъ капацитетитѣ, но днесъ, поради ненормалното време, въ което живѣемъ, тя се шири въ голѣмъ размѣръ, и днесъ имаме намаление на прѣкиятъ данѣци и увеличение на косвенитѣ данѣци въ извършенъ масщабъ — това, което днесъ правятъ и въ Съветска Русия хората, които днесъ се смѣтатъ отъ крайната лѣвица като най-напредничави, които биха желали най-справедливо да се облага населението. И тѣ не могатъ безъ косвени данѣци. И тѣхнитѣ главни приходи сѣ отъ косвени данѣци.

Д. Ачковъ (нез): Значи, най-справедливитѣ хора, споредъ вашето свидетелствуване, сѣ въ Русия!

Нѣкой отъ мнозинството: Тѣ не се движатъ отъ такива съображения.

С. Димитровъ (раб): Отъ какви съображения се движатъ? 35% отъ рускитѣ работници и селяни сѣ свободни отъ данѣци, когато у насъ, напротивъ, паразитната класа е освободена отъ данѣци, а селянитѣ и работницитѣ плащатъ.

И. Драгойски (д): Отъ косвени данѣци никой не се освобождава.

Р. Василевъ (д. сг): Навремето, ръководни отъ своята идея за справедливи облагания, тѣ сѣ държали за този принципъ на прѣкиятъ данѣци, но днесъ тамъ всичко е изоставено отъ тѣхъ и единственитѣ приходи тѣ комплектуватъ отъ косвени данѣци.

Г. г. народни представители! И у насъ, поради слабитѣ постѣпления отъ прѣки данѣци, поради невъзможността да се задоволяватъ съ тѣхъ нуждитѣ на държавата, се прибѣгна къмъ увеличение на косвенитѣ данѣци и може би ще се наложи да прибѣгнемъ и къмъ още единъ другъ косвенъ данѣкъ, какъвто ще бѣде данѣкътъ върху оборота, ако действително бѣдемъ скоро сезирани. За него ни говори г. министърътъ на финанситѣ навремето и може би ще има такъвъ законопроектъ да се внесе. Това ще бѣде още единъ косвенъ данѣкъ, който, за голѣмо съжаление, ще засегне пакъ предметитѣ отъ първа необходимостъ. И желанието на всички ни да се намѣрятъ часъ по-скоро срѣдства и начини да се уеднаквятъ ценитѣ на предметитѣ, които консумира нашиятъ народъ, съ ценитѣ на онѣзи предмети, които се произвеждатъ отъ голѣмий брой земеделско население, не само че нѣма да се постигне, а навѣрно, напротивъ, ще се увеличи още повече разликата помежду имъ, нѣщо, което, естествено, нѣма да бѣде добре прието и ще утегли живота на широкитѣ народни маси.

Това произлиза, както ви казахъ, поради слабитѣ постѣпления и поради неефикасността на прѣкиятъ данѣци. Тѣ не постѣпватъ даже такива, каквито сѣ опредѣлени, г. г. народни представители! Ние имаме въз основа тѣзи закони за данѣка върху приходитѣ на лица и дружества предвидени около 340.000.000 л. въ нашия бюджетъ, обаче едвали ще се реализира тази година $\frac{2}{3}$ отъ това, което е предвидено, а даже и по-малко. Причинитѣ сѣ много. Тѣ ви сѣ известни и нѣма защо да се повтарятъ. Но не сѣ само тѣзи обективни причини — стопанската и финансова кризи — поради които не постѣпватъ прѣкиятъ данѣци. Има и единъ насаденъ менталитетъ въ една частъ отъ нашето население и по градоветѣ и по селата, споредъ който все пакъ ще се дойде до нѣкои по-голѣми облекчения и затова не се бърза съ плащане на данѣцитѣ и задѣжанията. На това вѣроятно се дължи и последното нареж-

дане на г. министра на финансите за сериозното събиране вече на данъците, поне от тѣзи, които имат възможност да плащатъ.

Г. г. народни представители! Че има такъв един мантилетъ, че има едно такова разбиране, — азъ не бихъ казалъ, че има една агитация, провеждана — че има действително хора, които така смѣтатъ, вие въ това ще се убедите, като прочетете въ последния отчетъ на Българската земеделска банка за положението на смѣтките и презъ 1931 г. това, което е казано тамъ официално отъ управата на сѣщата на страница 21, а именно: (Чете). „Необходимо е да се изтъкне изрично тукъ, че извънредно голѣмото просрочие на портфейла се яви и като едно последствие на подхрананитъ у длъжниците надежди за опрощаването на дълговетъ. Тия именно надежди породиха едно нежелание за уреждането на задълженията даже и отъ лица, който имаха пълната възможност да сторятъ безболезнено това. Направенитъ презъ последнитъ дни на отчетната година изявления отъ управлението на банката за разсѣиването на това погрѣшно схващане и даденитъ нареждания за съответнитъ действия спрямо ония отъ длъжниците, които иматъ възможност, но не желаятъ да изплащатъ дълговетъ си, ще допринесатъ безъ съмнение твърде много за по-бързото уреждане на просрочения портфейлъ.“

По-нататъкъ нѣма защо да ви цитирамъ. Азъ мога да ви кажа фразантни случаи въ конкордатни производства не само, но и въ производства за облекчение на длъжници по закона за облекчение на длъжниците. Явява се гражданитъ, който има да дължи на държавата глоби и данъци и прави предъ сѣдѣщата искане да се вмѣкнатъ и тия глоби и данъци, и тѣ да бѣдатъ намалени, съгласно общото намаление, което се даде за всичкитъ му задължения. И действително, тъй както е създаденъ законътъ, не се изключватъ държавнитъ данъци, понеже законътъ е създаденъ преди двата закони за данѣчни облекчения на министра на финансите. Азъ не знамъ смѣтатъ какъ е изтъквалъ закона, но такива искания вече има направени и може да има издадени решения. Сѣдѣтъ съ право ще каже: вие дължите на държавата данъци 10 или 50 хиляди лева, ще ви ги намалимъ на половина. Не само за данъцитъ, но и за глобитъ по фискалнитъ и други закони се иска намаление, по силата на законитъ за облекчение на длъжниците, за които закони Земледелската банка казва, че сѣ създали въ голѣма частъ у длъжниците надеждата за неплащане на дълговетъ. Затова необходимо е въ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данѣка върху приходитъ, както и въ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитъ данѣци да се премахнатъ всички онѣзи постановления, които могатъ да дадатъ надежда на нашия данѣкоплатецъ, че нѣма да плаща. Не говоря за тѣзи данѣкоплатци, които нѣматъ възможностъ да плащатъ, но за тѣзи, които иматъ възможностъ, защото обща е констатацията, че една не малка частъ отъ нашитъ данѣкоплатци, които иматъ да плащатъ голѣми данѣци и могатъ да ги платятъ, не желаятъ да ги платятъ, поради това, че могатъ да намѣрятъ начинъ и срѣдства да изключатъ, да избѣгнатъ събирането имъ отъ финансовата администрация, или поради това, че сѣ малки глобитъ, които се налагатъ по закона за събиране на прѣжитъ данѣци, които глоби не сѣ сега както бѣха по-рано 15—20%, но сѣ глоби — лихви, въ размѣръ на 1—1½% месечно. Всички онѣзи, които иматъ да плащатъ голѣми данѣци, банкови предприятия и други, като си правятъ смѣтката, че могатъ да изкаратъ една лихва повече отъ 15—20—30%, очевидно, ще искатъ да не плащатъ данѣкъ на държавата, да кажемъ отъ 500.000 л., а да плащатъ лихва на държавата. Това се констатира навремето, когато се правиха промѣни въ закона за събиране на прѣжитъ данѣци. Особено се констатира въ 1924 и 1925 г., когато се прокара глобитъ да бѣдатъ 20% за закъснѣли данѣци надъ 5.000 л., защото се установи, че много голѣми фирми, особено тютюневитъ фирми, които печелѣха съ милиони, не плащатъ своитъ данѣци на държавата, понеже имаха повече смѣтка да платятъ 5% глоби на държавата. Следъ като се направи глобата да бѣде 20% за данѣци надъ 5.000 л., тогава почнаха да плащатъ данѣцитъ си. Та, казвамъ, желателно е сега, като законодателствуваме по тази материя, да не даваме възможностъ чрезъ известни постановления въ законитъ да се забавя плащането на данѣцитъ отъ онѣзи, които могатъ да плащатъ.

Д. Ачковъ (нез): Г. министърътъ на финансите да си стегне администрацията. Да я хване за ухото, защото е разкладена. Друго спасение нѣма.

Р. Василевъ (д. сг): Уважаеми г. Ачковъ! Както щете да стѣгате данѣчната администрация, тя ще бѣде такава, каквато е българскиятъ народъ.

Д. Ачковъ (нез): Този, който стои на върха на финансовата администрация, който я дирижира, има голѣмо значение. Администрацията не може да се лѣжатушка, тъй както си иска.

Министъръ С. Стефановъ: Съгласенъ съмъ съ това. Така кажете — този, който я дирижира. Нѣма защо да оскърбяваме администрацията; тя е българска.

Р. Василевъ (д. сг): Безспорно, ръководителътъ има голѣмо значение. Но тя има нужда отъ школуване. Финансовитъ закони сѣ толкова много увеличени, че отъ персонала за събиране на данѣцитъ се изисква и опитностъ, и похватностъ, и знания, и затуй втората задача на ръководителя на финансовата администрация, министърътъ на финансите администрация, министърътъ на финансите, трѣбва да бѣде непременно да нареди една образцова администрация, да постави въ нея хора, които ще могатъ съ добросъвестността си, съ знанията си, съ опитността си действително да бѣдатъ такива пипала, които да събиратъ достатъчно срѣдства на държавата. Но при нашитъ нрави, при положението, въ което се намира страната, . . .

Ф. Рафаиловъ (д. сг): И при демагогията да не се плащатъ данѣци.

Р. Василевъ (д. сг): . . . при още слабото възпитание, политическо и културно, на нашия народъ, при слабото съзнание на всѣки българинъ, че той трѣбва надъ общото да трепери, като надъ своето не, а много повече, отколкото надъ своето, ще мине още доста време, докато ние ще имаме онази идеална администрация, каквато иматъ културнитъ европейски държави. Ето защо, ще трѣбва да имаме едно законодателство, което да насочва тази администрация и да я контролира. Чрезъ едно правилно ръководство, безспорно, ще имаме по-голѣми резултати отколкото при едно неумѣло ръководство и при една изостапеностъ.

Г. г. народни представители! При малкото постѣпления отъ прѣжи данѣци и при времето, въ което живѣемъ, споредъ менъ, законодателството трѣбва да бѣде временно, и азъ одобрявамъ, че г. министърътъ на финансите не е внесълъ кодекситъ, които сѣ изготвени въ неговото министерство за прѣжитъ и косвенитъ данѣци. Въ едно такова време, като днешното, не трѣбва да се създава законодателство съ желание то да съществува десетки години, защото не знаемъ, какво ще бѣде догодина, или какво ще бѣде следъ година — две. Ще трѣбва да се напипватъ нуждитъ на деня и съобразно съ тѣхъ да се създаватъ временни закони. Затова и г. министърътъ на финансите е прибѣгналъ къмъ едно временно измѣнение на закона за данѣка върху приходитъ, поправя само нѣкои дефекти на тоя законъ, прави само такива нововъведения, които ще гарантиратъ повече постѣпления и нови обекти за облагане, и то справедливо, като една частъ отъ досѣгашнитъ облагания ставатъ по една друга система, която, споредъ него, ще бѣде по-лека и по-поносима. Та, казвамъ, напълно одобрявамъ засега, въ тия времена, въ които живѣемъ, законодателството, което ще има повече времененъ характеръ, отколкото кодексното законодателство съ траенъ характеръ, което не е за днешнитъ времена, стига съ корекциитъ да се цели по-голѣма справедливостъ при облагането и по-леко събиране на прѣжитъ данѣци при опростено администриране.

Г. г. народни представители! Времето не ми позволява много да говоря . . .

Министъръ С. Стефановъ: Имате време, ще продължимъ заседанието следъ 8 ч.

Р. Василевъ (д. сг): Понеже имамъ честта да бѣда членъ на парламентарната комисия по Министерството на финансите, тамъ ще кажа думата си по много отъ постановленията на законопроекта, които смѣтамъ, че могатъ да претърпятъ известни корекции.

Азъ, обаче, ще се спра на нѣкои принципи положения въ законопроекта, които сѣ отъ голѣмо значение за известни организации у насъ.

Въ § 1 на законопроекта, съ който се измѣня чл. 4 пунктъ 18 отъ закона, е казано, че се освобождаватъ отъ данѣкъ лихвитъ на влоговетъ до 20.000 л. въ кооперативнитъ сдружения и до 60.000 л. въ Спестовната каса. Това постановление го има и въ сегашния законъ, създаденъ въ 1926 г., прокарано навремето съ целъ да бѣдатъ поощрени популярнитъ спестявания до 20.000 л. въ нашитъ

кооперативни сдружения и до 60.00 л. въ Спестовната каса. Обаче съ § 1 на законопроекта се прави едно ограничение — тия размири до 20.000 л. и 60.000 л. се отнасят за влогове на едно семейство, следователно, няколко членове от семейството, които досега можеха да внасят на свое име влогове до 20.000 л. и 60.000 л., които да бъдат освободени от данъка върху приходите, занаяпред нѣма да могат да направят това, защото едно семейство може да вложи само 20.000 л. и 60.000 л. Дали тая промѣна, която се прави въ закона, е належаща и ще даде ли тия резултати, които се преследват съ нейното прокарване? Не се съмнявамъ, че желанието на г. министъра на финансите и на ония, които сѣ редили законопроекта, е било да се получат повече доходи, като се търси всѣкъде, където може да се намѣри обектъ за облагане. Но, г. г. народни представители, въ тия изключителни времена, въ които ние живѣемъ, едно подобно облагане, което ще засегне популярните спестявания, ще има и своите отрицателни страни.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Частъ е 8.

Министъръ С. Стефановъ: Моля да се продължи заседанието, докато свърши г. Ради Василевъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Който отъ г. г. народните представители е съгласенъ да се продължи заседанието, докато свърши ораторътъ, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Р. Василевъ (д. ст): Отрицателните резултати може-би ще бъдатъ повече отъ положителните, които се очакватъ. И наистина, днесъ, когато акционерните банки сѣ почти на залѣзъ и въ тяхъ нѣма почти никакви спестявания...

Д. Ачковъ (нез): Питай „Търговска банка“, дали е на залѣзъ съ капиталитъ на Деклозиеръ, които българската държава плати.

Р. Василевъ (д. ст): Само няколко голѣми банки иматъ спестявания; въ другите нѣма да намѣрите спестявания. Ето защо, при липсата на сръдства у насъ, при тая голѣма парична криза, при опасността съ нашето законодателство за облекчение на длъжниците да доразсипемъ голѣма частъ отъ кредитните учреждения, нуждата отъ събиране сръдства отъ страна на българския състителъ е крещяща. Ако още преди две години се съзна голѣмата нужда отъ спестявания и тяхното събиране отъ кооперативните учреждения, каквито сѣ градските популярни банки и селските кредитни кооперации; ако тогава въ закона за защита на влоговетъ законодателятъ прие въ чл. 14, който сега се измѣнява, учрежденията, дето се внасятъ влогове, да бъдатъ гарантирани съ резервни фондове, които се освобождаватъ отъ всѣкакви данъци, целта е била да се гарантира стабилността на тия хранилища на спестявания, които днесъ преди всичко обслужватъ нашия народъ.

Г. г. народни представители! Днесъ — повечето отъ васъ иматъ възможностъ да констатираатъ това — никъде почти не може да се намѣри заемъ въ малъкъ размѣръ — популяренъ кредитъ както се казва — освенъ въ кооперативните организации и въ Земледѣлската банка. Нашиятъ селянинъ и гражданинъ не може да похлопа и да намѣри отворена врата за една малка сума отъ хиляда, две, три хиляди лева абсолютно никъде другаде; ще намѣри отворена врата само въ тия организации.

Д. Ачковъ (нез): Защото сѣ чисто български, а не еврейски.

Р. Василевъ (д. ст): Да. — А този популяренъ кредитъ черпи сръдствата си преди всичко отъ спестяванията, защото градските популярни банки при капиталъ около 700 милиона лева иматъ около 2 и $\frac{1}{2}$ милиарда спестявания, а селските кредитни кооперации, при капиталъ 300—400 милиона, иматъ около 600 милиона лева спестявания. Казвамъ, когато главните източници на тия учреждения, които раздаватъ популярния кредитъ, сѣ спестяванията, азъ смѣтамъ, че ще направимъ грѣшка, ако чрезъ новото законодателство отнемимъ онай малка привилегия, която съществуваше досега за влоговетъ въ кооперативните организации, защото времената, които преживяваме, налагатъ да имъ се дадатъ повече привилегии, камоли да отнемемъ ония, които досега е имало въ законодателството.

Не е отъ малко значение това, тъй да се каже, облагане съ данъци на тези спестявания и поради други съображения, г. г. народни представители. Ние всички говоримъ за намаляние лихвата на заемите, които трѣбва да се даватъ било на гражданина, било на нашия земледѣлецъ. Невъзможно е, при днешните условия, да се рентири единъ капиталъ, който е взетъ въ заемъ съ по-голѣма лихва, невъзможно е стопанинътъ да плати лихва повече отъ 10%, даже 8—9%. Никакво занятие, никакъвъ поминѣкъ, никакво производство на земедѣлца не е въ състояние да покрива лихви на чуждъ капиталъ повече отъ 6, 7, 8, 9, максимумъ 10%. Ние искаме и правимъ всичко възможно да намалимъ лихвения процентъ. Е добре, г. г. народни представители, недейте мисли, че това може да стане само съ единъ декретъ или законъ, който ще направимъ, като кажемъ, че не се позволява да се взема лихва повече отъ 8—10%. Не нашиятъ законъ ще регулира този лихвенъ процентъ; ще го регулира възможността да има сръдства, които могатъ да бъдатъ раздадени по тоя процентъ. А тия сръдства, както ви казахъ, идатъ въ нашите кредитни учреждения, които обслужватъ популярния кредитъ, само отъ спестяванията. Тѣ сѣ въ Българската земледѣлска банка, въ Пощенската спестовна каса, въ популярните банки и въ кредитните кооперации — близо 6—7 милиарда лева. Отъ тия 6—7 милиарда лева, като изключимъ влоговетъ въ Земледѣлската банка и въ Спестовната каса, останалото е въ кооперативните сдружения. Ако вие освобождавате отъ данѣкъ лихвите на влогове въ Спестовната каса до 60.000 л. — не само това, но за Спестовната каса има още една привилегия, че тия 60.000 л. не подлежатъ на никакъвъ секвестъръ — защо тогазъ да не освободите отъ данѣкъ и лихвите на влогове до 60.000 л. въ кредитните кооперации, които раздаватъ най-много популяренъ кредитъ? Защо тѣхъ искате да ги спънете, като ги карате да плащатъ повече лихви на влоговетъ? Каквото щете да казвате, регулирането на лихвата на заемите ще бъде непременно въ връзка съ онази лихва, която се плаща на влоговетъ — съ кредиторната лихва. Ако кредиторната лихва е по-голѣма, ако се увеличи нейниятъ размѣръ съ този данѣкъ, който ще се плаща на влоговетъ въ популярните банки очевидно е, че лихвата на заемите, които се даватъ на тези, които се обслужватъ отъ кооперативните организации, ще бъде много по-голѣма. И като имате предъ видъ, че данѣктъ е 10%, това е намаляване на влоговата лихва почти съ $\frac{1}{2}$ % и съ това, може би, ще направите да настане единъ приливъ на влоговетъ отъ кооперативните учреждения въ Пощенската спестовна каса, а също и въ Земледѣлската банка, ако тя бѣше успѣла да прокара положението да се освобождаватъ отъ данѣкъ влоговетъ у нея до 60.000 л. Все пакъ тоя приливъ въ Спестовната каса ще спъне влоговата служба на кооперативните сдружения, ще поскъпи лихвата и ще затрудни популярния пласментъ, а днесъ не трѣбва да се затруднява този популяренъ пласментъ, който единичкъ обслужва нашето население и въ градове, и въ села и е единствена живителна струя въ родното ни стопанство. Споредъ мене, г. г. народни представители, тази е отрицателната последица, която ще настѣпи съ приемането на § 1 отъ законопроекта.

И азъ се надявамъ, че въ комисията, където съ дадени наръжа ще изнесе какво би се получило отъ тази промѣна, какви ще бъдатъ лошите страни, ще постигнемъ едно, тъй да се каже, разбирателство съ г. министъра и ще може да се коригира законопроектътъ.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта се предвижда облагане на резервите на всички дружества. Действително, сумите отдѣлени за резерви до 10% се освобождаватъ, но надъ 10% се облагатъ. Азъ ви говоря, че въ закона, приетъ преди две години, съ който се защитиха влоговетъ на всички кредитни учреждения, които иматъ право да приематъ влогове, за да може да се стабилизира и гарантира службата по тия влогове, се постанови въ чл. 14 специална наредба, споредъ която всичките суми, които отиватъ въ резервните фондове на тези кредитни учреждения, се освобождаватъ отъ данѣкъ. Безъ да говоря за другите кредитни учреждения — акционерните, азъ пакъ ще се спра на вредата, която, съ премахването на това постановление въ закона за защита на влоговетъ съ днешния законопроектъ, ще се нанесе на кооперативните сдружения.

Г. г. народни представители! И тука ще повторя пакъ същите съображения за голѣмото значение на популярния кредитъ. При днешното законодателство за облекчение на длъжниците и за закрила на селския стопанинъ,

при финансовата и стопанска криза, този, който посъгва на тѣзи банкови учреждения, на тѣзи кредитни кооперативни учреждения, той неминуемо посъгва на тѣхния стабилитет. Тѣхното спасение е само въ тѣхните резерви. Благодарение на своитѣ резервни фондове, които често ижти достигатъ до $\frac{1}{2}$, до половината отъ тѣхния основен капиталъ, тѣ могатъ да понесатъ загубитѣ, които законодателятъ имъ налага и каквито и фактически времената, финансовата и стопанска криза ги заставя да търпятъ. Имаме всичкия интересъ — и всичката предвидливостъ трѣбва да имаме — щото тѣзи банкови кредитни учреждения, които обслужватъ популярния кредитъ, непременно да бждатъ запазени, да бждатъ стабилизирани. Тѣ загуби ще претърпятъ — и ги търпятъ — но тѣзи загуби трѣбва да бждатъ отнесени постепенно въ резервнитѣ фондове, каквито тѣ иматъ. Постепенно да бждатъ понасяни, за години наредъ, за да не почувствуватъ своя крахъ още отъ първитѣ години непосредствено следъ законодателството, което имаме и което въбрятно ще бжде разширено. Ако не сѣ тѣзи резерви, г. г. народни представители, никое отъ тѣзи кредитни учреждения не би могло да изтрае, защото тѣ днесъ почти не реализиратъ печалби — всичкитѣ сѣ въ загуба, иматъ маса несъбираеми вземания, които покриватъ само отъ тѣзи резервни фондове. И ако не сѣ тѣзи резервни фондове да засилятъ капитала, загубитѣ ще засегнатъ съществуването на самитѣ учреждения и тогазъ тѣ нѣма да иматъ възможностъ да продължатъ тази кредитна и пласментна политика, която иматъ като кредитни кооперации, градски и селски. По тоя начинъ ще турите кръстъ, ще турите ключъ на единствения регулаторъ на кредита у насъ, на популярния кредитъ на градскитѣ и селски кооперативни учреждения.

Е добре, г. г. народни представители, ако преди две години, при по-нормални времена, законодателятъ смѣтна, че тѣзи резерви трѣбва да бждатъ по възможностъ по-голѣми, да бждатъ натрупани за лошитѣ години, които идатъ, и ако тогазъ той възприе съ чл. 14 отъ закона за защита на влоговетѣ, да бждатъ освободени отъ данъци, дали днесъ е по-благоприятно времето, за да се върнемъ да отегчаваме тѣзи резерви, да ги намаляваме, когато тѣ сѣ нужни да посрещнатъ голѣмитѣ загуби, които неминуемо ще последватъ не, но които се търпятъ още днесъ отъ кредитнитѣ учреждения.

Другаде, г. г. народни представители, сѣм отдѣлили отъ тѣзи резерви на кредитнитѣ учреждения, кооперативни и акционерни, известенъ процентъ отъ чиститѣ печалби и подъ управлението на държавата сѣ образували специаленъ фондъ за подпомагане нуждающитѣ се отдѣлни кредитни учреждения въ подобни тежки времена, каквито днесъ живѣе свѣтътъ. Ние такова законодателство още нѣмаме, но то се налага и у насъ. И добре е уважаемиятъ г. министъръ на финанситѣ да се занимае съ този въпросъ сега, за да се образува и у насъ такъвъ единъ фондъ, като отъ годишнитѣ печалби на тия дружества редовно се отдѣля известенъ процентъ за тая целъ. Тѣй ще се събере една крупна сума, отъ която ще могатъ да се подпомагатъ тия дружества при неминуемитѣ загуби, които тѣ търпятъ днесъ и почти изпадатъ въ несъстоятелностъ. Ако въ другитѣ държави се отдѣлятъ срѣдства за такива фондове и тия фондове се подпомагатъ и съ държавни срѣдства — значи, държавата не само събира данъци отъ тия фондове, но и сама дава срѣдства, за да ги засили — у насъ съ нищо не бихме могли да оправдаемъ днесъ облагането на тия резервни фондове съ данъци върху лихвитѣ, защото срѣдствата на тия фондове въ края на краищата, г. г. народни представители, нѣма да отидатъ въ джобовѣтъ на отдѣлнитѣ членове на кооперативното сдружение. Всѣки отъ васъ, който се е интересувалъ и е работилъ въ нашитѣ кредитни кооперативни учреждения, знае, че тѣ иматъ единъ типъ на уставъ — на Централната кооперативна банка или на Земледѣлската банка — споредъ който типовъ уставъ тия фондове сѣм недѣлими, т. е. при прекратяване съществуването на кредитната кооперация тѣ не се разпредѣлятъ между членоветѣ, а отиватъ въ каситѣ на Централната кооперативна банка, ако кредитната кооперация е популярна банка, или отиватъ въ каситѣ на Земледѣлската банка, ако кредитната кооперация е селска. Щомъ като тия фондове сѣм недѣлими, щомъ като тѣ, следъ прекратяване съществуването на кредитната кооперация, отиватъ въ каситѣ на държавнитѣ банки, има ли смисълъ да се отегчава събирането на тия фондове, като ги облагаме съ данъци, когато тѣхното предназначение, въ времената, въ които живѣемъ, е отъ грамадно значение. Азъ мисля, че съ тая корекция, която се прави въ нашето фискално законода-

телство, се прави една грѣшка и, безспорно, ще трѣбва въ комисията да освободимъ тия резервни фондове отъ облагане.

Тукъ е мѣстото да кажа, че г. Петковъ се заблуждава съ бележката, която прави по § 17, съ който се измѣня чл. 29. Точка осма отъ § 17 гласи, че не се включватъ въ облагаемата печалба: (Чете) „сумитѣ отдѣлени за резервенъ фондъ до размѣръ 10% отъ годишната печалба. Отдѣленитѣ въ повече суми се считатъ като капитализиранъ дивидендъ и се включватъ въ печалбата на дружеството, а също така върху тѣхъ се удържа данѣкъ по чл. 17. Въ случаетъ, когато по липса на достатъчно печалба, дружеството не е отдѣлило горния процентъ за резервния фондъ за дадената година отъ печалбата, презъ една отъ следващитѣ две години може да се отдѣли и по-голѣмъ процентъ, обаче последниятъ остава необлагаемъ по размѣра, смѣтанъ по 10% годишно отъ основаването на дружеството“.

Г. г. народни представители! Чл. 20 отъ закона за кооперативнитѣ сдружения казва, че ако има загуби, които не могатъ да бждатъ покрити отъ резервнитѣ фондове, прибѣгва се къмъ разхвърлянето на тия загуби на последующитѣ една, две или три години дотогава, докато могатъ да се изплатятъ. Така че, въ съгласие съ това постановление на закона за кооперативнитѣ сдружения, добре е въ този законопроектъ да се предвиди съответно постановление, което да дава възможностъ въ две или три години да се отдѣлятъ повече резерви, които да послужатъ за покриване претърпѣната загуба презъ една година.

Д. Ачковъ (нез): Каква хубава речъ, но не за предъ 33 души народни представители, които присѣствуватъ.

Министъръ С. Стефановъ: За съжаление, г. Ачковъ.

Н. Алексиевъ (з): Най-напредъ вашата група не присѣствува.

Д. Ачковъ (нез): Моята група е еднолична. Азъ си я представлявамъ.

Министъръ С. Стефановъ: Днесъ нѣма парадъ.

Н. Стамболиевъ (з): Трѣбва да има интерпелации отъ ваша страна, за да бждатъ тукъ.

Д. Ачковъ (нез): Интерпелаторитѣ сѣм отъ Смиловата група, но днесъ нѣма никой — нито отъ интерпелаторитѣ, нито отъ интерпелиранитѣ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Известни поправки ще трѣбва да се направятъ въ § 8, чл. 17, алинея трета. Споредъ тази наредба, кооперативнитѣ сдружения сѣм длъжни до края на м. мартъ всѣка година да даватъ на съответния данѣченъ началникъ извлѣчение изъ книгитѣ си за всички лихви, които сѣм платили на влоговетѣ на своитѣ клиенти. Този, който знае какво представлява влоговата служба въ по-голѣмитѣ кредитни кооперации — каквато е, напр., Варненската популярна банка, която има около 10—12 хиляди вложители — може да си представи какво значи да се приготвятъ смѣткитѣ на голѣмий брой вложители въ тия банки и въ 10—15 дена да ги пратите на данѣчния началникъ. Това е колосална работа, която практически не ще даде нѣкакъвъ резултатъ, а само ще се обременятъ кредитнитѣ кооперативни сдружения съ разноски. Тази наредба има смисълъ за ония банки — и то повечето акционерни — които иматъ само по нѣколко души вложители, на които ще платятъ по 50 или 100 хиляди лева лихви; за тѣхъ е възможно това, но за кооперативнитѣ организации, които работятъ, така да се каже, подъ стѣкленъ калпакъ, които всѣкога сѣм подъ контрола на държавата, респ. на Централната кооперативна банка, на които счетоводството всѣкога е огледало на тѣхната дейностъ и отъ него може да се види всичко, за тѣхъ нѣма нужда да се иска да прашатъ такива извлѣчения.

Тоже не бива да бжде приетъ и седмодневниятъ срокъ, който се иска по силата на § 10, чл. 18, за да бжде платенъ данѣкътъ върху лихвитѣ отъ влогове и облигации, а трѣбва да си остане 1 месецъ, както е по досегашния чл. 18, за да могатъ да бждатъ ликвидирани плащанията на дивиденди, опредѣлени отъ общото годишно събрание. Да се преме 7 дена срокъ за плащане данѣка върху лихвитѣ е абсолютно невъзможно за голѣмитѣ

кредитни кооперативни организации съ много членове; това ще създаде голъми затруднения и на самата финансово администрация, на самитъ данъчни власти и нѣма да даде резултатъ.

Г. г. народни представители! Азъ ще се спра на едно друго постановление въ законопроекта, което е добро като нововъведение, но може би е излишно за организациятъ, за които говорихъ. То се отнася до назначаванитъ отъ данъчната властъ данъчни експерти, които ще трѣбва да преглеждатъ книгата и смѣтитъ на предприятия съ капиталъ надъ 10 милиона лева или съ оборотъ надъ 20 милиона лева. Кредитнитъ кооперации, селски или градски, винаги иматъ оборотъ надъ 20 милиона лева, защото при тѣхъ всѣки три месеца става промѣняване на записитъ и до края на отчетната година оборотътъ много лесно може да надмине 20 милиона лева. Ако тѣзи кредитни кооперативни организации, градски или селски, които сѫ надъ 1.600, не ги изключите, а и тѣхъ подложите на експертиза на назначенитъ данъчни експерти-счетоводители, не само министерството ще плати много за заплати и възнаграждения на тия данъчни експерти, но и много време ще се изгуби, безъ резултатътъ да бѣде голѣмъ. При наличността на ревизии отъ страна на Централната кооперативна банка и на Земледѣлската банка по отношение градскитъ и селски кооперации; при наличността на едно счетоводство, което е редовно и отлично почти въ всички кооперации; при липсата на двойни и тройни книги, каквито държатъ една частъ отъ търговскитъ предприятия, които укриватъ своитъ печалби, азъ смѣтамъ, че за тия кооперативни организации нѣма нужда отъ подобни данъчни експерти. Тия организации си иматъ свои контролни съвети, иматъ свои заклетни счетоводители, съгласно закона за защита на вложителъ; редовно става контролирането отъ страна на контролния имъ съветъ, редовно ставатъ ревизитъ на тия банки отъ ревизоритъ на държавнитъ банки, които ги контролиратъ, и никога нѣма у тѣхъ желанието да укриватъ своитъ активи и да посочатъ по-малко печалби; напротивъ, често пѣти ще намѣрите, поради човѣшка слабостъ, въ голѣма частъ отъ тия организации едно понадуване на актива, за да се изкаратъ по-голѣми печалби и да се дадатъ повече дивиденди на членоветъ и тантени на управляващитъ. Тѣй че опасността по отношение на фиска — тия кредитни кооперации да укриватъ своитъ печалби, заради което именно се иска преглеждане книгитъ имъ отъ данъчни експерти — не съществува, поради контрола, който се упражнява.

Въ комисията азъ ще моля — и вѣрвамъ, че уважаемиятъ г. министъръ ще се съгласи — да направи една корекция, за да избавимъ и фиска отъ голѣмитъ неприятности, които ще има въ всички тия организации, безъ да получимъ нѣкакви резултати.

Г. г. народни представители! Има да направя още нѣкои бележки, но си запазвамъ правото да ги направя въ комисията.

Азъ завършвамъ. Ще кажа нѣколко думи върху известни постановления, които не сѫ въ този законопроектъ, но въ другъ, който е въ тѣсна връзка съ настоящия, за да не говоря и по него. Това сѫ известнитъ привилегии, които държавата си е запазила за събиране на данъцитъ по отношение на сѣлскитъ, които ставатъ между отѣлнитъ граждани, за прехвърляне на недвижими имоти. Привилегиятъ, който държавата запазва за себе си — да не ставатъ никакви прехвърляния на недвижими имоти безъ бирническо удостовѣрение, да не се даватъ никакви гаранции съ недвижими имоти, безъ да се вземе бирническо удостовѣрение, да не се даватъ никакви ипотеки безъ бирническо удостовѣрение — е една мѣрка, която действително трѣбваше да бѣде възприета, защото много пѣти имотитъ се обременяватъ съ тежести, а по силата на последния законъ за ипотекарния кредитъ, който приехме преди нѣколко години, всички тия тежести, освѣно ипотекитъ, които се сключватъ, не се признава тѣхъ жавната привилегия по отношение на всички данъци, освѣн само за данъка върху сградата, за която се дава ипотека. При възможността съ подобна ипотека и гаранция да бѣде обремененъ имотътъ и въ края на краищата държавата да не може да събере своитъ данъци, трѣбва да възприемемъ тая мѣрка. Азъ зная много такива случаи на несъстоятелности, при които държавата, макаръ насреща да има голѣмъ недвижимъ имотъ, се явява като кредиторъ за милиони несъбрани данъци, които оставатъ несъбираеми. Напоследѣкъ въ Варненския окръженъ съдъ, по несъстоятелността на Методи Гандевъ — г. Стамболиевъ знае това — се оказа, че държавата имала да

събира надъ 2 милиона лева данъци отъ единъ несъстоятеленъ данъкоплатецъ, обаче всичкитъ активъ, състоящъ се въ единъ само хотелъ, се оказа, че е ипотеканъ въ 2—3 банки. И сега, когато се реализира този активъ, съгласно сега действащия законъ, държавата не може да вземе данъцитъ, освѣнъ данъка върху сградата, която е ипотекана.

Ето защо нововъведението, да се иска бирническо удостовѣрение, когато се даватъ гаранции, или когато се налагатъ милиони тежести, каквато е ипотека, е едно нововъведение, което е много умѣстно, навременно, и ще спаси държавата отъ загубване на маса срдѣства.

Д. Ачковъ (нац. л. о.): (Къмъ министъръ С. Стефановъ) Ще търсите вие толкова коректна и лоялна опозиция. Да ви е тукъ Теодоръ Теодоровъ, Богъ да го прости, ще видите!

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Нововъведението въ законопроекта за облагане на една голѣма частъ отъ българскитъ данъкоплатци съ патентъ е една система смѣсена — не патентно, но предварително облагане, което значи, че предварително ще бѣде събранъ опредѣлениятъ данѣкъ. Но въ законопроекта се има предъ видъ, че ако и да има патентъ, данѣкътъ ще бѣде опредѣленъ за ония, които досега сѫ се занимавали съ своето занятие, възъ основа на доходитъ имъ отъ миналата година. Тая система ще бѣде по-трудна за ония занаятчици и дребни търговци, които тепърва започватъ работа. За тѣхъ, наистина, въ законопроекта се казва, че ще трѣбва да се чака три месеца, да се види какъ ще върви новото имъ занятие или търговия, и тогава ще се опредѣли патентътъ. Но пакъ не сѫ изключени грѣшкитъ и затуй ще трѣбва да се направи нѣщо, за да се коригира законопроектътъ. Въ тѣзи случаи, когато търговията или занаятътъ почва веднага, не се знае какво ще докара предприятието, не се знае дали ще има приходъ 40 хиляди или 400 хиляди лева. Известно време предприятието може да се въздържа да не получи голѣми доходи, а следъ 3—4 месеца ще се развие търговията или занаятътъ и ще се получи доходъ, който ще е надъ 40 хиляди лева. По този начинъ ще се избѣгне редовното облагане, защото ще се укрие истинскитъ доходъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ежегодно ще става облагането.

Р. Василевъ (д. сг): На две години се предвижда. — Въ всѣки случай въ комисията, вѣрвамъ, ще намѣримъ нѣкое срдѣство, да може да се коригира законопроектътъ въ това отношение.

Една корекция, която е направена съ законопроекта и която на времето азъ предложихъ въ комисията, но пропустнахме да я направимъ, това е, че при облагането на дохода се приспадатъ платенитъ данъци презъ годината, за която се смѣта доходътъ. Имаше досега нѣкои хитреци, които 2—3 години не плащатъ данѣкъ и въ тази година, когато ще плащатъ, понеже ще имъ се приспада натрупаниятъ данѣкъ — да кажемъ, събира имъ се данѣкъ 20, 30, 50 хиляди лева, а доходътъ е посоченъ 60 хиляди лева — като се извади данѣкътъ, фактически почти нищо не ще плащатъ за новото облагане. Сега се прави корекция въ законопроекта, като се казва, че може да се приспада закѣснѣлиятъ данѣкъ само за годината, за която става облагането. По такъвъ начинъ тия злоупотрѣбления, които сѫ ставали доста много, за бѣдаще, ще бѣдатъ избѣгнати.

Министъръ С. Стефановъ: Ставали сѫ злоупотрѣбления, понеже за три години се е опредѣлялъ данѣкътъ.

Р. Василевъ (д. сг): Да. Сега, дали ще трѣбва да ограничимъ, като опредѣлимъ да бѣде една година или 6 месеца, ще видимъ въ комисията. Защото особено при голѣмитъ предприятия може да ставатъ злоупотрѣбления. Не плащатъ данъцитъ, събиратъ се за 2—3 години, и понеже ги плащатъ наведнѣжъ, намалява имъ се облагаемиятъ доходъ и плащатъ много малко. Формално доходътъ, който се облага, не се намалява, но фактически се намалява.

Следъ тия бележки, които направихъ, заявявамъ, че ще гласуваме законопроекта, като смѣтаме, че съ поправкитъ, които ще се направятъ въ комисията, ще може да се облекчи положението на една грамадна частъ отъ на-

шето градско население. Защото при липсата на патентна система, при обикновено облагане, при контролни комисии и Върховенъ административенъ съдъ данъкоплатците сѣ обременени и смѣтатъ, че това е единъ тормозъ, че не сѣ въ състояние да се защитятъ и така финансовата администрация не е въ положение да събира данъците съ години. При новия законъ данъците ще се плащатъ по-рано, г. министърътъ ще ги има навреме и ще може да се постигне целта, която законопроектътъ гони. (Ръжкоплѣскания отъ всички страни)

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Предлагамъ следния дневенъ редъ за идущото заседание, което ще бѣде въ вторникъ: (Чете)

„Първо четене законопроектитъ:

1. За измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитъ. (Продължение разискванията)
2. За измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитъ данъци.
3. За облекчение на общинитъ.
4. Разглеждане заявлението на народния представител Христо Трайковъ Христовъ да му се отпуснатъ дневни пари за времето, презъ което е билъ задържанъ въ затвора.

5. Одобрение предложението за одобрение постановление на Министерския съветъ относно Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, взети презъ 1932 г. Доклади:

6. На комисията по провѣрка на изборитъ (старозагорски, новозагорски и горноорѣховски).

7. На прошетарната комисия.

8. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Второ четене законопроектитъ:

9. За етажната собственостъ.

10. За кариеритъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Списъкътъ на записалитъ се по разисквания законпроектъ оратори е изчерпанъ. Въ вторникъ ще говори г. министърътъ на финанситъ.

Които приематъ предложения отъ г. министра на финанситъ дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 34 м.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: Д. ТОТЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ